

תפסיר רס"ג

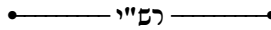
ההה למנוחת שבת ושני וחמישי

והיה עקב

יב) פִּיכּוֹן גָּזַא מֵא תִּסְמְעוֹן הַדִּיה אֲלֵאחֲכֵאם. וְתַחֲפִצִּיהֵא וְתַעֲמִלוּהֵא. יַחֲפִיץ אֵלֶּלֶה רַבֵּד לָךְ. אֲלַעְהֵד וְאֲלַפְצִּל. אֲלֵדִי קֶסֶם לֵאבֹאִיךְ: יג) פִּיחֲבֵבֵךְ. וַיִּבְאֲרֵךְ פִּיד וַיִּכְתֹּרֵךְ. וַיִּבְאֲרֵךְ פִּי תִמְרֵךְ וְתִמְרֵ ארֶעֶךְ. בֵּרֵךְ וְעִצִּירֵךְ וְדִהֲנֵךְ. נְתַאג בְּקִרְךְ וְגִפְרֵאֵת גִּנְמֵךְ. פִּי אֲלֵבֵלֵךְ. אֲלֵדִי קֶסֶם לֵאבֹאִיךְ אֵן יַעֲטִיכֵהֵא: יד) וְתִכּוֹן מִבְּאֲרֵךְ מִן גְּמִיעַ אֲלֵאמֶם. וְלֹא יִכּוֹן (י"ז: יִבֵּק) פִּיד עֵאקֵר וְלֹא

וְהִיָּה | עֵקֵב תִּשְׁמְעוֹן אֵת הַמְּשֻׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרַתֶּם וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם וְשָׁמַר יְהוָה אֶלְהֵיךָ לְךָ אֶת-הַבְּרִית וְאֵת הַחֻסֵּד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאֲבֹתֶיךָ: וַיְהִי חֶלֶף דִּתְקַבְּלוֹן. יֵת דִּינֵיָא הָאֵלִין. וְתִטְרוֹן וְתַעֲבְדוֹן יִתְהוֹן. וַיִּטֵּר יְיָ אֶלְהֵךְ לָךְ. יֵת קִימָא וַיֵּת חֻסְדָּא. דְּקִיִּים לֵאבְהֵתְךָ:

וְאֶהְבֶּךָ וּבִרְכֶךָ וְהִרְבֵּךְ וּבִרְךָ פְּרִי-בִטְנֶךָ וּפְרִי-אֲדָמָתְךָ דְּגִנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וַיַּעֲהֶךָ שְׂגֵר-אֲלֵפִיךָ וְעִשְׂתֵּרֵת עֵאנְךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-נִשְׁבַּע לְאֲבֹתֶיךָ לָתֵת לָךְ: וַיִּרְחַמְנֵךְ. וַיִּבְרַכְנֵךְ וַיִּסְגְּינֵךְ. וַיִּבְרִיךְ וּלְדָא דִמְעַךְ וְאָבֵא דְאַרְעֵךְ. עֵבוֹרֵךְ וְחִמְרֵךְ וּמִשְׁחֵךְ. בְּקִרֵי תוֹרֵךְ וְעִדְרֵי עֲנֵךְ. עַל ארְעָא. דְּקִיִּים לֵאבְהֵתְךָ לְמִתֵּן לָךְ: בְּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל-הָעַמִּים לֹא-יְהִיֶּה בְּךָ עֵקֵר וְעֵקֶרָה וּבְבִהֵמֹתֶיךָ:

יז) וְהִיָּה עֵקֵב תִּשְׁמְעוֹן. אֵם הַמְּצוֹת הַקְּלוֹת שְׂאָדָם דִּשׁ בְּעֵקְבֵי תִשְׁמְעוֹן: וְשָׁמַר ה' וְגוֹי. יִשְׁמֹר לָךְ הַבְּטָחָתוֹ: יג) שְׂגֵר אֲלֵפִיךָ. וְלֵדִי בְּקִרְךָ. שְׁהִנְקֵבָה מִשְׁגֵּרֵת מִמְעִיה: וְעִשְׂתֵּרֵת צֵאנְךָ. מִנְחָם פִּרְשׁ אֲבִירֵי בֶשֶׁן (תְּכֵלֵס כֵּז, יז).

זֶלֶק הַדְּקוּקִים: יב) וְשִׁמְרַתֶּם וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם. תִּיכַת וְשִׁמְרַתֶּם בְּטַפְחָא בְּכָל הַתִּיגָאן הַקְּדַמוֹנִיּוֹת: יג) וְאֶהְבֶּךָ. הַבִּי"ת בְּשׂוֹא נַע בַּעֲבוּר הַצִּירֵי שְׁקָדָם לֹו שְׁהוּא תְּנוּעָה גְּדוּלָה:

תפסיר רס"ג

עאקרה ולא פי בהאימד:
 (טו) ויזיל אללה מנד כל מרץ.
 וסאיר (י"ג: וגמיע) אדוי מצר
 אלרדייה אלתי תערפהא. לא
 יחל בד שייא מנהא. בל יחלהא
 בשאנד: (טז) פתפני גמיע
 אלשעוב. אלדי יעטיד אללה
 רבד. לא תשפק עליהם. ולא
 תעבד מעבודאתהם. פיכנוו לד
 והקא: (יז) פאן קלת פי נפסד.
 הולאי אללמם אכתר מני.
 פכיו אטיק אן אקרציהם:
 (יח) לא תכאפהם. בל אדכר
 מא צנע אללה רבד. לפרעון

בריד תהי מכל עממיא. לא יהי בד. עקר
 ועקרא ובבעירך: טו והסיר יהוה
 ממך כל-חלי וכל-מדוי
 מצרים הרעים אשר ידעת
 לא ישימם בך ונתנם בכל-
 שנאיך: ויעדי יי. מנד כל מרעיו. וכל
 מכתשי מצרים בישיא דידעתא. לא
 ישוינון בך. ויתינונון בכל שנאיך:
 טז ואכלת את-כל-העמים
 אשר יהוה אלהיך נתן לך

לא-תחוס עינך עליהם ולא תעבד את-
 אלהיהם פי-מוקש הוא לך: ותגמר ית כל עממיא. די
 אלהך יהיב לך. לא תחוס עינך עליהון. ולא תפליח ית טעותהון. ארי
 לתקלא יהון לך: ס פי תאמר בלבבך רבים הגוים
 האלה ממני איכה אוכל להורישם: ארי תימר
 בלבך. סגיאין. עממיא האלין מני. איכדין אכול לתרכותהון: יח לא
 תירא מהם זכר תזכר את אשר-עשה יהוה
 אלהיך לפרעה ולכל-מצרים: לא תדחל מנהון.

— כש"י —

יז פי תאמר בלבבך. על כרחך לשון דלמא
 הוא, שמא תאמר בלבבך מפני שהם רבים
 לא אוכל להורישם, אל תאמר כן, לא תירא
 מהם. ולא יתכן לפרשו באחת משאר
 לשונות שלכי, שפול עליו שוב לא תירא
 מהם:

זולק הרקדוק: טו לא ישימם. בא בקמץ גדול תחת קמץ קטן והראוי ישימם (מהר"ם):

תפסיר רס"ג

וסאיר אלמצריון: (ט) אל-
 אעלאם אלעצימה אלתי
 ראתהא עינאך. ואלאיאת
 ואלבראהין ואליד אלשדידה
 ואלדיראע אלמדודדה. כמא
 אכרגך אללה רבך. כדאך
 יצנע בגמיע אללאמם. אלדין
 תכאפקהם: (כ) ויבעת'
 באלעאהה פיהם. חתי' יביד
 אלבאקיון. ואלמנסתרון מן בין
 ידיך: (כא) לא תרהבהם. לאן
 נור אללה רבך פי מא בינך.
 אלטאיק אלעצים אלמכיא:
 (כב) והו' יטחטח אולאך
 אללאמם. מן בין ידיך קלילא

אֲדַכְרָא תִּדְבֹר. יֵת דְעֵבֵד יי אֱלֹהִךָ.
 לְפָרְעָה וּלְכָל מִצְרָאִי: יט הַמַּסֵּת
 הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר-רָאוּ עֵינֶיךָ
 וְהָאֵתֹת וְהַמּוֹפְתִים וְהַיָּד
 הַחֲזָקָה וְהַזְרָע הַנְּטוּיָה
 אֲשֶׁר הוּצֵאתָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 בֵּן-יַעֲשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לְכָל-הָעַמִּים אֲשֶׁר-אַתָּה

יֵרָא מִפְּנֵיהֶם: נסין רברבן דחזאה
 עינך. ואתיא ומופתיא וידא תקיפתא
 ודרעא מרממא. דאפקך יי אלהך. פן

יַעֲבִיד. יי אֱלֹהֶךָ לְכָל עַמְמֵיָא. דַּאת דְחִיל מִן קַדְמִיָּהוּן: כ וְגַם
 אֶת-הַצְרָעָה יִשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד-אֲבֹד
 הַנְּשֹׂאִים וְהַנְּסֹתָרִים מִפְּנֶיךָ: ואף ית ערעיתא. יגרי. יי
 אֱלֹהֶךָ בְּהוֹן. עַד דִּיבְדוּן. דַּאשְׁתָּארוּ. ודַּאשְׁמְרוּ מִן קַדְמְךָ: כא לֹא
 תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם כִּי-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבְּךָ אֵל
 גָּדוֹל וְנוֹרָא: לא תתבר מן קדמיהון. ארי יי אלהך שכינתיה
 בֵּינְךָ. אֱלֹהֵא רַבָּא וּדְחִילָא: כב וְנָשַׁל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת-

— רס"י —

זה החרב שלמפת בכורות: כ הצרעה. מין
 שרץ העוף שהיתה זורקת בהם מרה
 ומסרטתן ומסמאה את עיניהם בכל מקום
 שהיו נסתרים שם:

יט המסות. נסיונות: והאותות. פגון
 (שמות ד, ג) ויהי לנחש (שמות ד, ט) והיו לדם
 ביבשות: והמופתים. המכות המפלאות:
 והיד החזקה. זה הדבר: והזרע הנטויה.

תפסיד רס"ג

קליליא. אד' לא תטיק אן
תפניהם סריעא. פלא יכתיר
עליך וחש אלצחרא:
כג) פאד'א אסלמהם אללה
רבד פי ידד. פאהאמהם
אהאמה עצ'ימה. אלי'
אנפאד'הם: כד) ויסלם מלופהם
פי ידד. פאבד אסמאיהם. מן
תחת אלסמא. לא יקף אנסאן
בין ידיך. אלי' אן תנפד'הם:
כד) ואחרקו פסול מעבודאתהם
באלנאר. ולא תתמן שייא מן
אלפצ'יה ואלד'הב אלד'י עליהם
ותאכיד'ה לך. פלא תנהק בה.

הַגּוֹיִם הָאֵל מִפְּנֵיךָ מַעַט
מַעַט לֹא תוּכַל פִּלְתֶּם
מִהֵר פֶּן-תִּרְבֶּה עָלֶיךָ חַיַּת
הַשָּׂדֶה: וַיִּתְּרִיד יי אֱלֹהֶךָ. ית עממ'א
הָאֵלִין. מן קדמך זעיר זעיר. לֹא תכול
לְשִׁיזְיוֹתֶהוּן בְּפִרְיעַ; דְּלִמָּא תסגי עלך
חַיַּת בְּרָא: כג ונתנם יהוה
אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהִמָּם
מֵהוּמָה גְּדֹלָה עַד הַשְּׂמַדִּים:
וימסרנון. יי אֱלֹהֶךָ קדמך. וישגישנון

שגוש רב. עד דישתיצון: כד ונתן מלכיהם בידך
והאבדת את-שמם מתחת השמים לא-
יתיצב איש בפניך עד השמדך אתם: וימסר
מלכיהון בידך. ותוביד ית שומהון. מתחות שמ'א. לא יתעתד אנש
קדמך. עד דתשיצי יתהון: כה פסילי אלהיהם תשרפון
באש לא-תחמד פסרף וזהב עליהם ולקחת
לך פן תוקש בו כי תועבת יהוה אלהיך הוא:

— כש"י —

כג פן תרבה עליך חַיַּת הַשָּׂדֶה. והלא אם
עושין רצונו שלמקום אין מתיראין מן החיה.
שנאמר (איוב כ, כג) וְחַיַּת הַשָּׂדֶה הַשְּׁלָמָה לָךְ.
אלא גלוי היה לפניו שעתידין לחטוא:

וזלק הדקדוק: כג וְהִמָּם. שרשו המם ומשפטו הימם והמ"ם האחרונה סימן הרבים. והאות כי
המ"ם הא' קמוצה ואלו היתה שורש היתה פתוחה כדרך כל פעל ועניינו כענין שבר (מהר"ב):

תפסיד רס"ג

לאננה כריחה ללה רבד: כו) ולא תדכיל מא יכרהה אללה אלי ביתך. ותציר מתלופא מתילה. בל רגסה תרגיסא. ואכרהה כריחה אדי הו מתלופ: ח (א) וגמיע אלוצאיא. אלדי אמרך בהא אלום. אחפציהא ואעמלו בהא. לפי תחיון ותכרתון. ותדכילו ותחווו אלבלד. אלדי קסם אללה לאבאיכם: ב) ואדכר גמיע אלטריק. אלדי סיירך אללה רבד פי אלבר. הדיה ארבעין

צלמי טעותהון תיקדון בנורא. לא תחמיד כספא ודהבא דעליהון ותסב לך. דלמא תתקיל ביה. ארי מרחק קדם יי אלהך הוא: כו) ולא תביא תועבה אל-ביתך והיית חרם כמהו שקן | תשקצנו ותעב תתעבנו כי-חרם הוא: ולא תעיל דמרחק לביתך. ותהי חרמא פותיה. שקצא תשקצניה. ורחקא תרחקניה ארי חרמא הוא: פ

ט שבי בספרי תימן

ח כל-המצוה אשר אנכי מצוה היום תשמרון לעשות למען תחיון ורביתם ובאתם וירשתם את-הארץ אשר-נשבע יהוה לאבותיכם: כל תפקידתא. דאנא מפקיד לך. יומא דין תטרון למעבד. בדיל דתיחון ותסגון. ותיעלון ותירתון ית ארעא. דקים יי לאבדהתכון: ב) וזכרת את-כל-הדרך אשר הוליקך יהוה אלהיך זה ארבעים שנה במדבר למען ענתך לנסתך לדעת את-אשר בלבבך

כש"י

פעל שלש לש אותיות: ח 6 כל המצוה. עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים כפשוטו. ומדרש אנדה אם התחלת במצוה גמור אותה שאינה נקראת אלא על שם הגומרה, שנאמר (יחוש כז, לב) ואת זולק הדקדוק: ונתעב תתעבנו. בכל התיגאן אין כאן פסיק ובדפוסים ישנו וכן בפסיקתא: ב לדעת את אשר בלבבך. תיבת לדעת באזולא לא בטרם:

תפסיר רס"ג

סנה ליתעבד וימתחנד ליצ'הר
לאנאס מא פי קלבד. אתחפין
וצאיאה אם לא: ג) ואתעבד
ואגאעד. ואתעמד אלמן
אלדי לם תערפה. ולם
יערפה אבאיד. לפי יערפד.
אנה לים עלי אלכ'בו וחדה
יחיא אללאנסאן. בל עלי גמיע
מא אכ'רה קול אללה יעיש:
ד) ות'אבד לם תבל. ורגלך לם
תחף. פי תד'ה אל'ארבעין
אלסנה: ה) ואל'ם פי נפסד.
אנה כמא יאדב אלמר
ולדה. אללה רבד מאדבד:

הַתְּשׁוּמָר מִצֹּתָיו (כ' מצותו) **אִם-לֹא:** וְתִדְכַר יְת כָּל אֹרְחָא.
דְּדַבְרֵךְ. יי אֱלֹהֵךְ. דְּנָן. אַרְבַּעִין שָׁנִין
בְּמִדְבָּרָא. בְּדִיל לְעֲנִיּוֹתֵךְ לְנַסְיוֹתֵךְ.
לְמַדַּע יְת דְּבַלְבָּךְ. הַתְּשׁוּמָר פְּקוּדוֹתַי אִם
לֹא: ג) וַיַּעֲנֵךְ וַיִּרְעַבְךָ וַיֹּאכַלְךָ
אֶת-הַמֶּן אֲשֶׁר לֹא-יָדַעְתָּ
וְלֹא יָדַעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן
הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל-הַלֶּחֶם
לְבַדּוֹ יַחֲיֶה הָאָדָם כִּי עַל-

כָּל-מוֹצֵא פִי-יְהוָה יַחֲיֶה הָאָדָם: וְעֲנִיד וְאִכְפַּךְ.
וְאוֹכַלְךָ יְת מָנָא דְלֹא יָדַעְתָּ. וְלֹא יָדַעוּ אֲבֹתֶיךָ. בְּדִיל לְהוֹדְעוֹתֵךְ.
אֲרִי. לֹא עַל לַחֲמָא בְּלַחֲוֹדוֹתַי מִתְקִים אֲנָשָׁא. אֲרִי. עַל כָּל אִפְקוֹת
מִימַר מִן קָדָם יי חַי אֲנָשָׁא: ד) שְׂמֵלְתֶךָ לֹא בִלְתָּהּ
מֵעֲלִיד וְרַגְלֶךָ לֹא בַּעֲקָה זֶה אַרְבַּעִים שָׁנָה:
כְּסוּתֶךָ. לֹא בְּלִיאַת מִנְךָ. וּמִסָּנַךְ לֹא יַחֲפֹךְ. דְּנָן אַרְבַּעִין שָׁנִין:
ה) וַיִּדְעַת עִם-לְבַבְךָ כִּי כַּאֲשֶׁר יִיָּסֵר אִישׁ
אֶת-בְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִיִּסְרֶךָ: וְתַדַּע עִם לְבָבְךָ.
אֲרִי. כְּמָא דְמַלִּיף גּוֹבְרָא יְת בְּרִיָּה: יי אֱלֹהֶךָ מַלִּיף לְךָ:

— כש"י —

גדלים היה גדל לבושן עמקם, פלבוש
הזה שלחומט שגדל עמו: לא בעקה. לא
נפחה בפצק, בדרך הולכי יחף שרגליהם
נפוחות:

התשומר מצותיו. שלא תנסהו ולא
תהרהר אחריו: ד שמתך לא בלתה. ענני
כבוד היו שפים בכסותם ומגהצים אותם
כמין פלים מגוהצים, ואף קטניהם כמו שהיו

תפסיר רס"ג

(ו) ואחפין וצאיאה. וסיר פי טרקה וכ'פה: ז) לאן אללה רבד. מדכ'לך אלי בלד גייד. בלד אודייה מא. ועיון וג'מר. תפגר פי בקאעה וגבאלה: (ח) ארץ הנטה ושעיר. וגפן ותין ורפאן. בלד זיתון זית ועסל: ט) בלד לא תאכל פיה טעאמד בתקתיר. ולא יעווד פיה שייא. בלד מן חגארטה אלחדיה. ומן גבאלה אלנחאס: י) פארדא אכלת ושבעת. פפארך אללה רבד. עלי אלבלד אלגייד אלדי אעטאך:

וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּדַרְכָיו
וּלִירְאָה אֹתוֹ: וְתָטַר. ית פקודיא
דיי אלהך. למחך באורחן דתקנן
קדמוהי ולמדחל יתיה: ז) כִּי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל־אֶרֶץ
טוֹבָה אֶרֶץ נַחְלֵי מַיִם
עֵינַת וְתַהֲמֹת יִצְאִים
בְּבַקְעָה וּבְהָר: ארי יי אלהך.
מעיל לך לארע טבתא. ארע נגרא

נחלין דמיין. מבועי עינן ותהומין. נפקין בבקען ובטורין: ח) אֶרֶץ
חַטָּה וְשֹׁעֲרָה וְגִפְנֵי וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ־זֵית שָׁמֶן
וְדָבָשׁ: ארע חטין ושערין. וגופנין ותינין ורמונין. ארעא דזיתתא
עבדין משחא והיא עבדא דבש: ט) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא
בְּמִסְכַּנֹּת תֹּאכַל־בָּהּ לֶחֶם לֹא־תַחְסֹר כָּל בָּהּ
אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבַנְיָהּ בְּרוּל וּמִהַרְרִיָּה תַחְצֹב
נַחֲשָׁת: ארעא. דלא במספינו תיכול בה לחמא. לא תחסר כל
מדעם בה. ארעא דאבנהא ברזלא. ומטורקא תפסול נחשא:
י) וְאֹכְלֹת וְשֹׁבְעֹת וּבִרְכֹת אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
עַל־הָאֶרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ: וְתִכּוֹל וְתִשְׂבַּע.

— כ"ט"י —

ח זית שמן. זיתים העושים שמן:

תפסיר רס"ג

(יא) פֹּאחֲדִיר אֵן תִּנְסֵא אֱלִלָה רַבָּד. לֵלֵא תַחֲפִיץ וְצִאֲיֵאָה וְאַחֲכֵאמָה וְרִסוּמָה. אֱלִדִי אֲנֵא אֲמִרָד בָּהֵא אֱלִיוֹם: יב) כֹּלֵא תֵאֱכֹל וְתִשְׁבַּע. וּבִיּוֹת חֲסֵאנֵא. תִּבְנִיָּהֵא וְתִסְכְּנֵהֵא: יג) וּבִקְרָד וּגְנִמָד יִכְתֹּר. וּפְצִיָּה וְדִהֵב יִכְתֹּר לָד. וְגִמִיעַ מֵאֱלִד יִכְתֹּר: יד) פִּירְפַּעַד קִלְבָּד. וְתִנְסֵא אֱלִלָה רַבָּד. אֱלִדִי אֲכִרְגָד מִן בְּלָד מֵצֵר מִן בֵּית אֱלִעֲבוּדִיָּה: טו) אֱלִמְסִלְכָּד פִּי אֱלִבָּד אֱלִכְפִּיר אֱלִמְכִיף. חֵיתִי אֱלִ תֵּאֵת אֱלִמְחִרְקָה וְאֱלִעֲקֵאֲרָב. וְעִטֵּשׁ חֵיתִי לִיס מֵא. אֱלִמְכִרְג לָד אֱלִמֵּא מִן אֱלִצֹאֵן אֱלִצֵּלֵד:

וּתְבָרִיד יֵת יִי אֱלֵהָד. עַל אֲרַעָא טְבָתֵּא דִּיהֵב לָד: [שני] יֵא הַשְׁמֵר לָד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְבַלְתִּי שְׁמֵר מִצֹּתֶיךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וּחְקֹתֶיךָ אֲשֶׁר אֲנִכִי מִצִּוְךָ הַיּוֹם: אִסְתַּמֵּר לָד. דִּלְמָא תִתְנַשִּׁי יֵת דִּחְלָתָא דִּיִּי אֱלֵהָד. בְּדִיל דִּלֵּא לְמַטַּר פְּקוּדוּהִי וְדִינוּהִי וּקְיִמוּהִי. דֵּאֲנֵא מְפַקִיד לָד יוֹמָא דִּין: פֶּן־תֹּאכַל וְשִׁבַּעְתָּ וּבֵתִים טֹבִים תִּבְנֶה וְיִשְׁבַּתָּ: דִּלְמָא תִכּוּל וְתִשְׁבַּע. וּבֵתִין שְׁפִירִין. תִּבְנִי

וְתִתִּיב: יג) וּבִקְרָד וְצֵאנָד יִרְבִּין וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה־ לָד וְכֹל אֲשֶׁר־לָד יִרְבֶּה: וְתוֹרֵד וְעֵנָד יִסְגֹון. וְכֶסֶף וְדֵהָבֵא יִסְגִי לָד. וְכֹל דִּלָּד יִסְגִי: יד) וְרִם לְבַבְךָ וְשִׁכַּחְתָּ אֶת־ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: וְיִירִם לְבָד. וְתִתְנַשִּׁי יֵת דִּחְלָתָא דִּיִּי אֱלֵהָד. דֵּאֲפַקְדָּ מֵאֲרַעָא דְּמִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדוֹתָא: טו) הַמּוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר | הַגָּדֵל וְהַנּוֹרָא נַחֲשׁ | שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמְאֹן אֲשֶׁר אִין־מַיִם הַמוֹצִיא לָד מִיִּם מְצוֹר הַחֲלָמִישׁ: דְּדַבְּרָד. בַּמִּדְבָּרָא רַבָּא וּדְחִילָא. אֲתֵר דְּחִיוּן קִלָּן וְעַקְרָבִין. וּבֵית צִהּוֹנָא אֲתֵר דִּלִּית מַיָּא. דֵּאֲפִיק לָד מַיָּא. מִטְנָרָא תִקִּיפָא:

תפסיר רס"ג

ספר דברים תימן

המאכלך

מִן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּן
 אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עֲנִיתֶךָ וּלְמַעַן
 נִסִּיתֶךָ לְהִיטִבֶךָ בְּאַחֲרֵיתֶךָ:
 דְּאוֹכְלֶךָ מִנֶּאֱ בַמִּדְבָּרָא. דְּלֹא יִדְעוּ
 אֲבֹהֶיךָ. בְּדִיל לְעֲנִיּוֹתֶךָ. וּבְדִיל
 לְנִסְיוֹתֶךָ. לְאוֹטְבָא לְךָ בְּסוֹפֶךָ:
 וְאָמַרְתָּ בְּלִבְּךָ בְּחֵי
 וְעַיִן יָדַי עָשָׂה לִי אֶת-

הַחֵיל הַזֶּה: וְתִימַר בְּלִבְּךָ. חֵילִי
 וְתִקּוּף יָדַי. קָנָא לִי יְת נִכְסֵיָא הָאֵלִין:
 וְזָכַרְתָּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 כִּי הוּא הֵנִיחַ לְךָ כַּח-

לַעֲשׂוֹת חֵיל לְמַעַן הָקִים אֶת-בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר-
 נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם בְּיַם הַיָּם: וְתִדְבַר יְת יי אֱלֹהֶךָ. אֲרִי
 הוּא. יְהִיב לְךָ. עֵיצָא לְמִקְנֵי נִכְסִין. בְּדִיל לְקַיְמָא יְת קַיְמִיָּה. דְּקִיָּם
 לְאַבְרָהָם בְּיַם הַיָּם: פ וְיִט וְהָיָה אִם-שָׁכַח תִּשְׁכַּח
 אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִלַּכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
 וְעַבַּדְתָּם וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם הֵעֵדְתִּי בְּכֶם הַיּוֹם
 כִּי אֲבַד תֵּאבְדוּן: וַיְהִי. אִם אֶת-נִשְׁאָא תִתְנַשֵּׂי יְת דְּחִלְתָּא דִּי
 אֱלֹהֶךָ. וְתִהְיֶה. בְּתַר טְעוֹת עֲמִמְיָא. וְתִפְלַחְנִין וְתִסְגּוּד לְהוּן. אִסְהִידִית
 בְּכוּן יוֹמָא דִּין. אֲרִי מִיבַד תִּיבְדוּן: פ בְּגוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה

(טז) אַלְמִטְעֻמְךָ אַלְמִן פִּי אַלְבֵּר.
 מֵא לֹם יַעֲרֹפֶה אֲבֹהֶיךָ.
 לְיַעֲדֶיךָ וְיִמְתַּחֲנַךְ וַיַּעֲוֹצֶךָ
 כִּי־רָא פִי אֲכֹרְתֶךָ: (יז) פִּלֵּא
 תִּקּוּל פִּי נִפְסֵךָ. אִן קוֹוֹתִי וְעַיִן
 קוֹדְרִתִּי. אֲכַתְּסַבֵּת לִי תִדְיָא
 אֱלִיסָאֵר: (יח) בַּל אֲדַכֵּר אֱלֹהִים
 רַבִּיךָ. פֶּאֱנָה אֱלִמְעִשִׁיךָ קוֹוִיָּה
 תִּכְתַּסֵּב בְּהָא אֱלִיסָאֵר. לְכִי
 יֵאֲפִי בְּעֵהֲדָה. אֱלֹדִי קִסֵּם בַּה
 לְאַבְרָהָם פְּיוֹמְנָא תִדְיָא:
 (יט) פֶּאֱן נִסִּית אֱלֹהִים רַבִּיךָ
 וּמִצִּית וְעַבְדֵת מְעַבּוּדָּאֵת
 אֲכִיר. וְסַגְדֵת לְהָא פִקֵּד
 עֲרַפְתְּכֶם מִן אֱלֹהִים אֲנַכֶם
 סְתִיבִידוּן: (כ) כְּפֹאֲלָמֵם. אֱלֹדִי
 אֱלֹהִים מִבִּידָהֶם מִן בִּין יְדִיכֶם.
 כְּדִיאֵךְ תִּבִּידוּן. אֲדִ' לֹם תִּקְבְּלוּ.

תפסיר רס"ג

אמר אללה רבכם: ט א) אעלם
 יא אסראיל. אנך גאיז פי הדיא
 אלמרה אלארדן. לתדכיל
 ותחוז אממא. אפיתר ואעצ'ים
 מנד. פי קרא כבירה חצינה
 תדאני אלסמא: ב) קום כביר
 רפיע בני אלגבאברה. כמא
 עלמת וסמעת. מן דיא יקום.
 בין ידי אלגבאברה: ג) ואעלם
 מן אליום. אן אללה רבך. נורה
 גאיז בין ידיך כנאר אכאלה.
 הו ינפד'הם ויהומהם בין
 ידיך. פתקצ'הם ותביד'הם
 סריעא. כמא ועדך אללה:

מֵאֲבִיד מִפְּנֵיכֶם בֵּן תֵּאבְדוּן
 עֵקֶב לֹא תִשְׁמָעוּן בְּקוֹל
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כְּעַמְמִיא. די'
 מוֹבִיד מִן קְדָמִיכוֹן. בֵּן תֵּיבְדוּן. חֶלֶף דִּלָּא
 קבילתוֹן. לְמִימְרָא די' אֱלֹהֵכוֹן: פ
 ט שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲתָה
 עֵבֶר הַיּוֹם אֶת־הַיַּרְדֵּן לְבֹא
 לָרֶשֶׁת גּוֹיִם גְּדֹלִים וְעַצְמִים
 מִמֶּךָ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצֻרֹת
 בְּשָׂמִים: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. אֶת עֵבֶר

יומא דין ית ירדנא. למיעל למירת עממין. רברבין ותקיפין מנד.
 קרוין. רברבן וכריבן עד צית שממא: ב עס-גדול ורם בני
 ענקים אשר אתה ידעת ואתה שמעת מי
 יתיצב לפני בני ענק: עס רב ותקיף בני גבריא. דאת
 ידעתא ואת שמעתא. מן יכול למקם קדם בני גברא:
 ג וידעת היום כי יהוה אלהיך הוא העבר
 לפניך איש אכלה הוא ישמידם והוא יכניעם
 לפניך והורשתם והאבדתם מהר כאשר דבר
 יהוה לך: ותדע יומא דין. ארי יי אלהך. הוא עבר קדמך
 מימריה אישא אכלא. הוא ישיצינון. והוא יתברנון קדמך.

— כש"י —

ט 6 גדלים ועצמים ממך. אתה עצום, והם עצומים ממך:

תפסיד רס"ג

(ד) ולא תקול פי נפסד. אדיא דפעקם אללה רבד מן בין ידיך. אד' בצלאחי אדכילני אללה. אחוז הדא אלבלד. ובצ'לם אולאיך אל'אמם. אללה קארצ'הם מן בין ידיך: (ה) בל ל'ס בצלאחך. וצ'חך קלבך פקט. אנת צאיר לתחוז בלדהם. לכן מע צ'לם אולאיך אל'אמם. אללה רבד קארצ'הם מן בין ידיך. ולפי יאפי באלקול. אלדי קאלה לאבאיך. אברהים ויצחק ויעקוב:

ותתריכנון ותבדנון בפריע. כמא דמליל

” לך: (שלישי) אל-תאמר

בלבבך בהדף יהוה אלהיך

אתם מלפניך לאמר

בעדקתי הביאני יהוה

לרשת את-הארץ הזאת

וברשעת הגוים האלה

יהוה מורישם מפניך: לא

תימר בלבך. בדיתבר ” אלהך יתהון

מן קדמך למימר. בזכותי אעלני ”. למירת ית ארעא הדא. ובחובי

עממיא האלין. ” מתריד להון מן קדמך: ה לא בעדקתך

ובישר לבבך אתה בא לרשת את-ארעם כי

ברשעת | הגוים האלה יהוה אלהיך מורישם

מפניך ולמען הקים את-הדבר אשר נשבע

יהוה לאבתיך לאברהם ליצחק וליעקוב:

לא בזכותך. ובקשיטות לבך. את עליל למירת ית ארעהון. ארי.

בחובי עממיא האלין. ” אלהך מתריד להון מן קדמך. ובדיל לקימא

ית פתגמא. דקים ” לאבהתך. לאברהם ליצחק וליעקוב:

— כש"י —

ד אל תאמר בלבבך. צדקתי ורשעת לרשת וגוי כי ברשעת הגוים. הרי כי
הגוים גרמו: ה לא בעדקתך וגוי אתה בא
משמש בלשון אלא:

זולק הדקדוק: - בהדף יהוה אלהיך אתם מלפניך. תיבת השם בתלשא שמאל. אתם
במארכה בכל התיגאן לא בשופר ואין פסיק בין תיבת אתם לתיבת מלפניך וכן הוא בפירוש
במחברת הערבי היפך הדפוסים:

תפסיד רס"ג

(ו) פתיקון. אנה לים בצלאחך
אללה רבך. מעטיך הדיא
אלפלד אלגיד לתחווזה. אד'
אנת שעב צעב אלדקאב:
(ז) פאד'כר ולא תנסא. מא
אסכ'טת אללה רבך פי אלבר.
וד'אלך מן יום כ'רגת מן מצר.
ואלי' אן גיתם אלי' הדיא
אלמוצ'ע. לם תזאלו מכ'אלפין
ללה: (ח) ופי חריב אסכ'טתם
אללה. פג'צ'ב אללה עליכם.
וכאד אן ינפד'כם. (ט) חין
צעדת אלגבל. לאכ'ד' לוחי
אלגוהר לוחי אלשהאדה.

וַיִּדְעֶתָ כִּי לֹא בְצַדִּיקְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ אֶת
הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת
לְרִשְׁתָּהּ כִּי עִם-קִשְׁי־עָרֶף
אַתָּה: וְתַדַּע. אֲרִי. לֹא בִזְכוּתְךָ יי
אֱלֹהֶךָ. יְהִיב לְךָ. יְת אַרְעָא טַבְתָּא. הָדָא
לְמִירְתָּהּ. אֲרִי עִם קִשִּׁי קָדַל אֶת: זִכֹּר
אֶל-תְּשֻׁכַּח אֶת אֲשֶׁר-
הִקְצַפְתָּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

בַּמַּדְבָּר לְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר-יִצְאָתָּ | מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
עַד-בְּאֶמְךָ עַד-הַמְּקוֹם הַזֶּה מִמְּרִים הֵייתָ עִם
יְהוָה: הוּי דְכִיר לָא תַתְנָשִׁי. יְת דְאַרְגִּיזוּתָא. קָדַם יי אֱלֹהֶךָ
בַּמַּדְבָּרָא. לְמִן יוֹמָא. דְנִפְקַתָּא מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם. עַד מִיִּתִּיכּוֹן עַד
אַתְרָא הַדִּין. מְסַרְבִּין הוּיִתּוֹן קָדַם יי: וּבַחֲרִב הִקְצַפְתָּם
אֶת-יְהוָה וַיִּתְאַנֶּף יְהוָה בְּכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם:
וּבַחֲרִב אַרְגִּיזוּתּוֹן קָדַם יי. וְתַקִּיף רוּגְזָא דִּי. בְּכוֹן לְשִׁיּצָאָה יִתְכוֹן:
בְּעֵלְתִּי הַהֲרָה לְקַחַת לֹחַת הָאֲבָנִים לֹחַת
הַבְּרִית אֲשֶׁר פָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם וְאַשָּׁב | בְּהַר

— רס"י —

ט וְאַשָּׁב בְּהַר. אִין יְשִׁיבָה אֵלָא לְשׁוֹן עַכְבָּה:

זולק הדקדוק: בעלתי ההרה לקחת. ס"א לקחת באזלא. ובתאג מהרי"ב כן הוא לקחת
בטרס לא באזלא: וְאַשָּׁב | בהר. בפסיק בכל התיגאן וכן הוא בפסיקתא:

תפסיר רס"ג

אלדי עהדהא אללה מעכם. פאקמת פיה. ארבעין יומא וארבעין לילה. לם אפל טעאמא. ולם אשרב מאא: (י) אלי אן דפע אללה אלי לוחי אלגוהר אלמכתובין בקדרה אללה. ועליהמא מתיל גמיע אלכלמאת. אלדי כלמכם אללה בהא פי אלגבל. מן וסט אלנאר פי יום אלגוק: (יא) ופאן דיאלך בעד ארבעין יומא וארבעין לילה. דפעמא אלי: (יב) פקאל אללה לי קום אנחדר סריעא מן ההנא. לאן קומד קוד אפסד. אלדי אכרגתהם מן מצר. זאלו סריעא. ען

אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים
לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי
וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי: בְּמִסְקֵי
לְטוֹרָא. לְמִסְבֵּי. לוחי אבניא לוחי קימא.
דגזר יי עמכון. ויתיבית בטורא. ארבעין
ימין וארבעין לילון. לחמא לא
אכלית. ומיא לא שתית: ויהי
יהוה אלי את-שני לוחת
האבנים כתבים באצבע
אלהים ועליהם ככל-
הדברים אשר דבר יהוה

עִמְכֶם בְּהַר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל: וַיְהִי יי לי.
ית תרין לוחי אבניא. כתיבין באצבעא די. ועליהון. ככל פתגמיא.
דמליל יי עמכון בטורא. מגו אישתא ביומא דקהלא: בספרי תימן רבעי
וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה נָתַן
יְהוָה אֵלַי אֶת-שְׁנֵי לַחֹת הָאֲבָנִים לַחֹת הַבְּרִית:
וְהוּא. מסוף ארבעין ימין. וארבעין לילון. יהב יי לי. ית תרין לוחי
אבניא לוחי קימא: יב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם רַד מִהַר
מִזֶּה כִּי שַׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הוֹצֵאת מִמִּצְרַיִם סָרוּ
מִהַר מִן-הַדָּרֶךְ אֲשֶׁר צוִיתָם עֲשׂוּ לָהֶם מִסְכָּה:

— רס"י —

יח לחת. לחת כתיב, ששתייהם שוות:

זלק הדקדוק: יסרו מהר. הטעם בסמ"ך והיא מלעיל:

תפסיר רס"ג

אלטריק אלד"י אמרתהם. וצנעו להם מסבוכא: יג) ת"ם קאל לי. עלמת הולאי אלקום. אנהם צעאב אלרקאב: יד) ואן כפאת ען אלתשפע פיהם. אנפד'תהם. ומחית אסמאיהם מן תחת אלסמא. וגעלת מנד אמה. אכתיך ואעצ'ים מנהם: טו) פולית ונזלת מן אלגבל. והו משתעל באלנאר. ולוחי אל- שיהאדה עלי ידיי: טז) פנצרת ואדיא בכם קד אכ'טאתם ללה רבכם. ואתכ'ד'תם עגלא מסבוכא. וזלתם סריעא. ען אלטריק אלד"י אמרכם: יז) וצ'בסת אללוחין.

ואמר יי לי. קום חות בפריע מכא. ארי חביל עמד. דאפיקתא ממצרים. סטו בפריע. מן אורחא דפקידתנון. עבדו להון מתכא: יג) ויאמר יהוה אלי לאמר ראמר ראיתי את-העם הזה והנה עם-קשה-ערף הוא: ואמר יי לי למימר. גלי קדמי עמא הדין. והא עם קשי קדל הוא: יד) הרף ממני ואשמידם ואמחה את-שמם מתחת השמים ואעשה אותך

לגוי-עצום ורב ממנו: אנה בעותך מן קדמי ואשיצינון. ואמחי ית שומהון. מתחות שמיא. ואעביד יתך. לעם תקיף וסגי מנהון: טו) ואפן וארד מן-ההר וההר בער באש ושני לוחת הברית על שתי ידיי: ואתפניתי. ונחתית מן טורא. וטורא בער באישתא. ותרין לוחי קימא. על תרתין ידיי: טז) וארא והנה חטאתם ליהוה אלהיכם עשיתם לכם עגל מסכה סרתם מהר מן-הדרך אשר-צוה יהוה אתכם: וחזית. והא חבתון קדם יי אלהכון. עבדתון לכון. עיגל מתכא. סטיתון בפריע. מן אורחא. דפקיד יי יתכון: יז) ואתפש בשני הלחת ואשלכם

זולק הדקדוק: טו) וארא והנה חטאתם. בדפוסים כרביע ובתיגאן ישנות באזלא וברובן רביע כדפוסים:

תפסיר רס"ג

מֵעַל שְׁתֵּי יָדַי וְאֲשַׁבְּרֵם
 לְעֵינֵיכֶם: וְאַחֲדִית בְּתַרְיִן לִוְחֵי־א.
 וּרְמִיתֵנוּן. מֵעַל תַּרְתִּינַי יָדַי וְתַבְרַתֵּנוּן
 לְעֵינֵיכֶם: וְאַתְּנֶפֶל לְפָנַי
 יְהוָה כָּרְאֵשְׁנָה אַרְבָּעִים
 יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם
 לֹא אֲכָלְתִּי וּמִים לֹא
 שָׁתִיתִי עַל כָּל-חַטָּאתְכֶם
 אֲשֶׁר חָטָאתֶם לַעֲשׂוֹת

וְטַרְחַתְהֵמָא עַן יָדַי.
 וְכִסְרַתְהֵמָא בְּחִצְרֵי תְכֶם:
 יח) פִּשְׁעֵת בֵּין יָדַי אֱלֹהִים
 כְּאִלְמִדָּה אֱלֹאֵלֵא. אַרְבַּעִין יוֹם
 וְאַרְבַּעִין לַיְלָה. לֹם אֲכַל
 טַעֲמָא. וְלֹם אֲשַׁרְב מֵאָא.
 בְּסַבֵּב כִּטְיִיתְכֶם אֱלֹדִי
 אֲכִיטְאֵתֶם. וְצִנְעֵתֶם אֱלֹשֶׁר. בֵּין
 יָדַי אֱלֹהִים וְאֲסִכְטֵתְמוּדָה:
 יט) לֹאֲנִי חֲדָרְתִּי אֱלֹגִ'צ'ב
 וְאֱלֹחְמִיָּה. אֱלֹדִי סְכִיט אֱלֹהִים
 עֲלֵיכֶם לִינְפֹדְכֶם. פִּסְמַע אֱלֹהִים
 לִי פִי דִ'אֱלֹדְךָ אֱלֹקֵת:

הָרַע בְּעֵינַי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ: וְאֲשַׁתְּטַחִית קָדָם יי כַּד
 בְּקַדְמִיתָא. אַרְבָּעִין יָמִין וְאַרְבָּעִין לַיְלֹן. לֶחֶמָא לֹא אֲכָלִית. וּמֵיָא
 לֹא שָׁתִיתִי. עַל כָּל חֻבְתְּכוֹן דְּחִבְתֵּנוּן. לְמַעַבְד דְּבִישׁ. קָדָם יי לְאַרְגֹּזָא
 קְדָמוּדָה: יט כִּי יִגְרָתִי מִפְּנֵי הָאָרֶץ וְהַחֲמָה אֲשֶׁר
 קָצַף יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וַיִּשְׁמַע יְהוָה
 אֵלַי גַּם בַּפֶּעַם הַהוּא: אַרְי דְּחִלִּית. מִן קָדָם רוּגֹזָא וְחַמְתָּא.
 דְּרִגֹז יי. עֲלֵיכֶם לְשִׁינְצָאָה יִתְכוֹן. וְקַבִּיל יי צְלוֹתִי. אַף בְּזִמְנָא הַהוּא:

— כ"ט —

ביום הכפורים. בו ביום נתרצה הקדוש ברוך
 הוא לישראל בשמחה ואמר לו למשה
 (במדבר י, ט) סלחתי כדברך. לכך הקבע
 למחילה ולסליחה. ומנין שנתרצה ברצון שלם,
 שנאמר בארבעים שללוחות אחרונות ואנכי
 עמדתי בהר פנימים הראשונים (דברים י, י)
 מה הראשונים ברצון אף אחרונים ברצון.
 אמור מעתה אמצעיים היו בכעס:

יח ואתנפל לפני ה' כראשנה ארבעים
 יום. שנאמר (שמות לז, ט) ועתה אעלה אל ה'
 אולי אכפרה. באותה עליה נתעכבתי
 ארבעים יום. נמצאו כלים בעשרים ותשעה
 באב. שהוא עלה בשמונה עשר בתמוז, בו
 ביום נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל
 ואמר לו למשה (דברים י, ט) פסל לך שני
 לוחות, עשה עוד ארבעים יום, נמצאו כלים

תפסיר רס"ג

כ) ועלי הרון וגד אללה גדא. וכאד אן ינפדיה. פאסתג'פרת לה איצ'א פי ד'אלך אלוקת: כא) ואמא כ'ט'יתכם והו אלעגל אלד'י אתכ'ד'תמוה (י"נ: אצתנעתמוה). פאני אכ'דתה ואחרקתה באלנאר. ופ'רדתה באלמברד נעמא. חתי דק פאלתראב. וטרחת תראבה. פי ואד אלמא אלמנתדר מן אלגבל: כב) ופי ד'את אלאתעאל וד'את אלמחנה. וקבור אלמתשהיון. לם תזאלו מסכ'טין ללה: כג) ולמא בעת אללה בעצ'כם. מן רקים ברנע

ב ובאהרון התאנף יהוה
מאד להשמידו ואתפלל
גם-בעד אהרון בעת ההוא:
ועל אהרון. הוה רגזו מן קדם יי. לחדא
לשיציוותיה. וצליתי. אף על אהרון בעדנא
ההוא: כג ואת-חטאתכם
אשר-עשיתם את-העגל
לקחתי ואשרף אתו באש
ואכלת אתו טחון היטב עד
אשר-דק לעפר ואשלך

את-עפרו אל-הנחל הירד מן-ההר: וית חובתכון
דעבדתון ית עגלא. נסיבית ואוקידית יתיה בנורא. ושפית יתיה
בשופינא יאות. עד דהוה דקיק לעפרא. ורמית ית עפריה. לנחלא
דנחית מן טורא: כב ובתבערה ובמסה ובקברת
התאוה מקצפים הייתם את-יהוה: ובדליקתא
ובנסיתא. ובקברי דמשאלי. מרגזין הויתון קדם יי: כג ובשלח
יהוה אתכם מקדש ברנע לאמר עלו ורשו

— רס"י —

כ) ובאהרון התאנף ה'. לפי ששמע לכם: גם בעד אהרון. והועילה תפלתי לכפר
להשמידו. זה פלוי בנים. וכן הוא אומר מהצדה ומתו שנים ונשארו השנים: כג טחון.
(עמוס 3, ט) ואשמיד פ'ריו ממעל: ואתפלל לשון הוה כמו (בראשית כו, יג) הלוך וגדל:
ז'לק הדקדוק: כג ואשרף אתו באש. אין פסיק בתיגאן שראיתי ובדפוסים ישנו גם בפסיקתא.
ובתאג מהרי"ב כתב שיש פסיק: דק לעפר. פתח והוא עבר מהקל (מהרי"ם): כג מקדש ברנע
לאמר. תיבת ברנע בפשטא בעי"ן לבד בכל התיגאן כמשפט וכן הוא בירושלמיים:

תפסיד רס"ג

קאילא. אצעדו וחזו אלבלד
אלדי אעשיתכם. פכאלפתם
אמר אללה רבכם. ולם תומנו
בה. ולם תקבלו אמרה:
כד) ובאלגמלה לם תזאלו
מכאלפין ללה. מן יום
ערפתכם: כה) פשפעת ענדה.
תלך אלארבעין אליום. ואל
ארבעין אללילה. אדי אראד
אללה אן נפדכם: כו) עלית בין
ידי אללה וקלת. אללהם יא רב.
לא תהלך קומד וצפותד.
אלדין פכפתהם בעצמתד.
ואכ'רגתהם מן מצר ביד
שדידה: כז) אדכר אוליאד.

את הארץ אשר נתתי
לכם ותמרו את פי יהוה
אלהיכם ולא האמנתם לו
ולא שמעתם בקלו: וכד שלח
ייתכון. מרקם גיאה למימר. סקו
ואחסינו ית ארעא. דיהבית לכון.
וסריבתון. על מימרא דיי אלהכון. ולא
הימנתון ליה. ולא קבילתון למימריה:
כד ממרים הייתם עם יהוה
מיום דעתי אתכם: מסרבין
היותון קדם יי. מיומא דידעית יתכון:
כה ואתנפל לפני יהוה את ארבעים היום
ואת ארבעים הלילה אשר התנפלתי כי אמר
יהוה להשמיד אתכם: ואשתטחית קדם יי. ית ארבעין
ימין. וית ארבעין לילון דאשתטחית. ארי אמר יי לשיצאה יתכון:
כו ואתפלל אל יהוה ואמר אדני יהוה אל-
תשחת עמך ונחלתך אשר פדית בגדלך
אשר הוצאת ממצרים ביד חזקה: וצליתי קדם יי
ואמרית. יי אלהים. לא תחביל עמך ואחסנתך. דפרקתא בתוקפך.
דאפיקתא ממצרים ביד תקיפא: כז זכר לעבדיך

— רס"י —

ככ ואתנפל וגוי. אלו הן עצמם האמורים כן סדר תפלתו, שזאמר (פסוק כו) ה' למעלה (פסוק יח) וכפלן כן, לפי שכתוב אלהים אל תשחת עמך וגוי:

לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב
אֶל-תֶּפֶן אֶל-קְשֵׁי הָעַם הַזֶּה
וְאֶל-רָשָׁעוֹ וְאֶל-חַטָּאתוֹ:
 אֲדַבֵּר לְעַבְדְּךָ. לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב.
 לֹא תִתְפַּנֵּי. לְקִשְׁיוֹת עַמָּא הַדִּין;
 וּלְחֻבֵיחוֹן וְלַחַטָּאֵיהוֹן: **כֹּה פֶן-יֵאמְרוּ**
הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָנוּ
מִשָּׁם מִבְּלִי יְכָלֶת יְהוָה
לְהַבְיֵאֵם אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-
דִּבַּר לָהֶם וּמִשְׁנֵאתוֹ אוֹתָם

תפסיר רס"ג

אברהם ויצחק ויעקוב. לא
 תנציר אלי צעופה הדיא
 אלשעב. וטלאחה וכטייתה:
 (כח) פלא יקול אהל אלבלד
 אלדי אכרגתנא מנה. ממה
 למ יטיק רבהם. אן ידכילהם
 אלבלד אלדי ועדהם בה. ומן
 שנאתה להם. אכרגהם
 ליקתלהם פי אלבר: כט) והם
 קומד וצפונד. אלדי
 אכרגתהם בקונתד אלעצימה.
 ודראעד אלממדותה: י א) פי
 דיאלד אלוקת קאל אללה לי.
 אנחת לחי גוהר פאלאוולין.
 ואצעד בהמא אלי אלגבל.

הוֹצֵי־אֶם לְהַמְתֵּם בַּמִּדְבָּר: דלמא ימרון. דיירי ארעא
 דאפיקתנא מתמן. מדלית יוכלא קדם יי. לאעלותהון. לארעא
 דמליל להון. ומדסני יתהון. אפיקנון לקטלותהון במדברא: **כט) וְהֵם**
עִמָּךְ וְנַחֲלָתְךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ בְּכַחֲךָ הַגָּדֹל
וּבְזֹרְעֶךָ הַנְּטוּיָה: ואנון עמד ואחסנתד. דאפיקתא בחילד
 רבא. ובדרעד מרממא: **פ) ❀ חמטשיד בספרי תימן ❀ (רביעי) ר) ❀ בעת**
הַהוּא אָמַר יְהוָה אֵלַי פֶּסֶל-לְךָ שְׁנֵי-לוֹחַת

כס"י

ברדתו מן הקר צנה להם על מלאכת
 המשכן, ובצלאל עשה משכן תחלה ואחר
 כך ארון וכלים, נמצא זה ארון אחר הנה.
 וזהו שהיה יוצא עמדם למלחמה. ואותו
 שעשה בצלאל לא יצא למלחמה אלא בימי
 עלי, ונענשו עליו ונשבה:

6 ב בעת ההוא. לסוף ארבעים יום נתרצה
 לי ואמר לי פסל לך, ואחר כך ועשית לך
 ארון עץ, ואני עשיתי ארון תחלה,
 שבשאבוא והלחות בידי היכן אתגם. ולא זה
 הוא הארון שעשה בצלאל, שהרי משכן לא
 נתעסקו בו עד לאחר יום הכפורים, כי

שמון המור (6) פסל-לך. המנהג להפריד ביניהם.

תפסיד רס"ג

וְקָד צָנַעַת צַנְדֻּקָא מִן כְּשִׁב: (ב) חֲתִי אִכְתָּב עֲלֵיהֶמָּא אֲלֻכְמָאֵת. אֲלֻדִי כָאֲנֵת עֲלִי אֲלֻחִין אֲלֻאוּלִין אֲלֻדִי כְּסַרְתֶּהֶמָּא. וְצִירְהֶמָּא פִי אֲלֻצַּנְדֻּק: (ג) פְּצַנְעַת צַנְדֻּקָא מִן כְּשִׁב אֲלֻסְנֵט. וְנַחַתֵּת לֻחִי גֻדְרָא כְּאֲלֻאוּלִין. וְצַעֲדַת אֲלִי אֲלֻגְבֵּל. וְהֶמָּא פִי יְדִי: (ד) פִּכְתָּב עֲלֵיהֶמָּא כְּאֲלֻכְתָּאֵב אֲלֻאוּל. וְהִי אֲלַעֲשֵׁר אֲלֻכְמָאֵת. אֲלֻדִי כְּלֻמְכֶם אֲלֻלָּה פִי אֲלֻגְבֵּל. מִן וְסַט אֲלֻנָּאֵר פִי יוֹם אֲלֻגֻקָּא. וְדַפְעֶהֶמָּא אֲלִי: (ה) תִּים וְלִית וְנֻלַּת מִן אֲלֻגְבֵּל. וְצִירְתֵּת אֲלֻחִין. פִי אֲלֻצַּנְדֻּק אֲלֻדִי

אֲבָנִים כְּרָאשְׁנִים וְעֹלָה

אֵלַי הִהְרָה וְעָשִׂיתָ לְךָ

בְּאֲרוֹן עֵץ: בְּעֵדְנָא הֵהוּא אָמַר יי לִי.

פָּסַל לְךָ. תִּרְיִן לֻחֵי אֲבָנִיָּא כְּקִדְמָאִי.

וְסָק לְקִדְמֵי לְטוֹרָא. וְתַעֲבִיד לְךָ אֲרוֹנָא

דְּאָעָא: ^ב וְאִכְתָּב עַל-הַלְחַת

אֶת-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הִיוּ

עַל-הַלְחַת הַרְּאשִׁים אֲשֶׁר

שִׁבְרַת וּשְׁמַתָּם בְּאֲרוֹן:

וְאִכְתָּב עַל לֻחֵיָּא. יֵת פִּתְגָמֵיָּא. דְּהוּוּ.

עַל לֻחֵיָּא קִדְמָאִי דְּתִבְרַתָּא. וְתִשְׁוִינֻן

בְּאֲרוֹנָא: ^ג וְאָעַשׂ אֲרוֹן עֵץ

שְׁטִים וְאִפְסַל שְׁנֵי-לַחַת אֲבָנִים כְּרָאשְׁנִים

וְאָעַל הִהְרָה וּשְׁנֵי הַלְחַת בְּיָדֵי: וְעַבְדִּית אֲרוֹנָא דְּאָעִי

שְׁטִין. וּפְסֻלִית. תִּרְיִן לֻחֵי אֲבָנֵיָּא כְּקִדְמָאִי. וְסֻלִיקִית לְטוֹרָא. וְתִרְיִן

לֻחֵיָּא בְּיָדֵי: ^ד וְיִכְתָּב עַל-הַלְחַת כְּמִכְתָּב הַרְּאשֻׁן

אֶת עֲשֵׂרֵת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיכֶם

בְּהַר מִתְּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל וַיְהִינֶם יְהוָה

אֵלַי: וְכָתַב עַל לֻחֵיָּא כְּכַתְּבָא קִדְמָאָה. יֵת עֲשָׂרָא פִּתְגָמִין. דְּמִלִּיל

יי עִמְכוֹן בְּטוֹרָא. מְגוֹ אִישְׁתָּא בְּיוֹמָא דְּקָהָלָא. וַיְהִיבְנוֹן יי לִי:

^ה וְאִפֵּן וְאִרְדּ מִן-הָהָר וְאִשְׁם אֶת-הַלְחַת בְּאֲרוֹן

אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וַיְהִי שֵׁם כְּאֲשֶׁר צִוִּנִי יְהוָה:

וְזֻלְק הַרְּקֻדֻק: ^ה וַיְהִי שֵׁם. תִּיבַת וַיְהִי מִלְעִיל:

וְאֶת־פְּנֵיתַי. וּנְחַתִּית מִן טוֹרָא. וְשׁוֹיִתִּי יָת לְוַחֲיָא. בְּאַרְוֹנָא דְעִבְדִּית. וְהוּוּ תַמְנָן. כְּמָא דְפִקְדֵנִי יי: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִסְעוּ מִבְּאֵרֹת בְּנֵי־יַעֲקֹב מוֹסְרָה שֵׁם מֵת אֲהֶרֶן וַיִּקְבֵּר שָׁם וַיִּכְהֶן אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַחְתָּיו: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. נָטְלוּ. מִבְּאֵרֹת בְּנֵי יַעֲקֹב לְמוֹסְרָה. תַמְנָן מֵיַת אֲהֶרֶן וְאֶת־קִבְרֵ תַמְנָן. וְשִׁמְשׁ. אֶלְעָזָר בְּרִיהַ תַחְתּוֹהִי: וּמִשָּׁם נִסְעוּ הַגְּדָדָה וּמִן־הַגְּדָדָה יִטְבְּתָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מִים: מִתַּמְנָן נָטְלוּ לְגִדְגוֹד. וּמִן גִּדְגוֹד לְיִטְבְּתָה. אֶרֶע נִגְדָא נַחֲלִין דְמִיין: הַ בְּעֵת הַהוּא הִבְדִּיל יְהוָה אֶת־שִׁבְטֵ הַלְוִי לְשֵׁאת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־

תפסיר רס"ג
 צנעתה. ובקיא הנאך. כמא אמרני אללה: ו) ולמא שפעני פי הרון. אקאם אלי אן רחלו בני אסראיל. מן בארות בני יעקן אלי מוסרה. תים מאת הרון ודפן תים. ואם אלעזר אבנה מכאנה: ז) ורחלו מן תים אלי גדגוד. ומן גדגוד אלי יטבת. ארץ דיאת אודיה מא: ח) פי דיאלך אלוקת. אפרו אללה סבט לוי. לחמלו צנדוק עהדה. ויקומו בין ידיה ליכדמוה ויבארכו באסמה.

כס"י

חור הגדגד: ז ומן הגדגדה וגוי. ובמוסרה עשיתם אבל כבד על מיתתו שלאהרן שגדמה לכם זאת, ונדמה לכם כאלו מת שם. וסמך משה תוכחה זו לשבירת הלוחות, לומר שקשה מיתתן של צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא, כיום שגשגברו בו הלוחות. ולהודיעך שהקשה לו מה שאמרו (כמ"י, י, ז) נתנה ראש לפרוש ממנו, כיום שעשו בו את העגל: ח בעת ההוא הבדיל ה' וגוי. מוסב לענין הראשון: בעת ההוא. בשנה הראשונה לצאתכם ממצרים וטעיתם בעגל ובני לוי לא טעו, הבדילים המקום מכם. וסמך מקרא זה לחזרת בני יעקן לומר שאף בזו לא טעו בה בני לוי, אלא עמדו באמונתם: לשאת את ארון. הלויים:

ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה. מה ענין זה לכאן. ועוד, וכי מבארות בני יעקן נסעו למוסרה, והלא ממוסרות באו לבני יעקן, שנאמר (כמ"ז, ג, ו) ויסעו ממוסרות וגוי. ועוד, שם מת אהרן, והלא בהר החר מת, צא וחשוב ותמצא שמונה מסעות ממוסרה לחר החר. אלא אף זו מן התוכחה, ועוד זאת עשיתם כשמת אהרן בהר החר לסוף ארבעים שנה ונסתלקו ענני כבוד, וראתם לכם ממלחמת מלך ערד ונתתם ראש לחזור למצרים, וחזרתם לאחוריתם שמונה מסעות עד בני יעקן ומשם למוסרה, שם נלחמו בכם בני לוי וקרגו מכם ואתם מהם, עד שהחזירו אתכם בדרך חזרתכם, ומשם חזרתם הגדגדה הוא

תפסיד רס"ג

אלי יזמנא הדא למא
 אסעפוני: ט) ולדיאלך לם יפון
 לאליואניין. נציב ונחלה מע
 אכיותהם. בל הבאת אללה הי
 נציבהם. כמא אמר בהא להם:
 (י) ואנא אקמת פי אלגבל. מתיל
 אלמרה אלאוולא. ארבעין
 יומא וארבעין לילה. פסמע
 אללה לי פי דיאלך אלוקת. ולם
 ישא אללה אן יהלכד:
 (יא) פקאל אללה לי. קום אמין
 בין ידי אלקום ורחללהם. חתי
 ימציון פירתון אלבלד. אלדי

יְהוָה לְעֶמֶד לְפָנַי יְהוָה
 לְשָׂרְתוֹ וּלְבָרְךָ בְּשֵׁמוֹ עַד

הַיּוֹם הַזֶּה: בְּעֶדְנָא הַהוּא. אַפְרִישׁ יי
 ית שבטא דלוי. למטל ית ארון קימא
 די. למקם קדם יי לשמשותיה ולברכא

בשמייה. עד יומא הדין: ט על-פן
 לא-היה ללוי חלק ונחלה
 עם-אחיו יהוה הוא נחלתו
 כאשר דבר יהוה אליך

לו: על פן. לא הוה ללוי. חולק

ואחסנא עם אחוהי. מתנן דיהב ליה יי אנין אחסנתיה. כמא דמליל. יי

אלהך ליה: ד ואנכי עמדתי בהר פימים הראשנים
 ארבעים יום וארבעים לילה וישמע יהוה אלי

גם בפעם ההוא לא-אבה יהוה השחיתך: ואנא

הייתי קאים בטורא. כיומיא קדמאי. ארבעין יממין. וארבעין לילון.
 וקביל יי צלותי. אף בזמנא ההוא. לא אבא יי לחבלותך:

ויאמר יהוה אלי קום לך למסע לפני העם

— כש"י —

עמד בקר בעליה אחרונה זו. חור והתחיל
 בה: פימים הראשונים. שללוחות
 הראשונות. מה הם ברצון אף אלו ברצון.
 אבל האמצעיים שעמדתי שם להתפלל
 עליכם היו בכעס: יא ויאמר ה' אלי וגי. אף
 על פי שסרתם מאחריו וטעיתם בעגל,
 אמר לי (שמות לב, לו) לך נחה את העם:

לעמד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו.
 הכהנים, והוא נשיאת כפים: ט על פן לא
 היה ללוי חלק. לפי שהבדלו לעבודת
 מזבח ואינן פנויין לחרוש ולרוע: ה' הוא
 נחלתו. נוטל פרס מזמן מבית המלך:
 וואנכי עמדתי בהר. לקבל הלוחות
 האחרונות. ולפי שלא פרש למעלה כמה

תפסיר רס"ג

קסמת לאבאיהם אן אעטיהם:
 (יב) ואלאן יא אסראיל. מא
 אלדי יטלבה מנד אללה רבד.
 אלא אן תכאפה ותסיר פי
 טרקה. ותחבבה ותעבדה
 מכלצא. בכל קלבד ונפסד:
 (יג) ואחפין וצאנאה ורסומה.
 אלתי אמרד בהא אליום.
 ליכאר לך: (יד) הודיא ללה
 רבד. אלסמאואת כלהא.

וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לְאֲבֹתָם

לָתֵת לָהֶם: וַאֲמַר יי לי. קום. איזיל
 לְמַטּוּל קָדָם עָמָא. וַיִּיעֲלוּן וַיִּירְתוּן יֵת
 ארעא. דְּקִימִית לְאַבְהָתְהוֹן לְמַתָּן לְהוֹן:

פ ⦿ שִׁשְׁרִי ⦿ בספרי
⦿ תיטון (חמישי) ⦿ וְעַתָּה
 יִשְׂרָאֵל מָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

שָׁאֵל מֵעַמּוּךְ כִּי אִם־לִירָאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לָלֶכֶת בְּכָל־דַּרְכָּיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וּלְעַבֹד אֶת־

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ: וּבְעַן

יִשְׂרָאֵל. מָא יי אלהך. תבע מנד. אלהין למדחל. קדם יי אלהך.
 למהך בכל אורחן דתקנן קדמוהי ולמרחם יתיה. ולמפלח קדם יי

אלהך. בכל לבך ובכל נפשך: ⦿ לְשָׁמֹר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה

וְאֶת־חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצֹנֵךְ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ:

לְמַטֵּר. יֵת פְּקוּדֵיָא דִּי וַיִּית וַיִּת קִימוּהִי. דאנא. מפקיד לך יומא דין. דייטב

לך: ⦿ הֲזֵן לִיְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמַי הַשָּׁמַיִם

— רס"י —

יב ועתה ישראל. אף על פי שעשיתם כל
 זאת, עודנו רחמינו ורחבתו עליכם, ומכל מה
 שחטאתם לפנינו אינו שואל מכם כי אם
 ליראה וגוי: כי אם ליראה וגוי. רבותינו

זלך הדקדוק: «ויבאו ויירשו את הארץ. לחוד מלא ורפה. ובירושלמי חסר יו"ד שנייה
 והיא מחלוקת בין הסופרים ובספרי רבינו ז"ל מלא ע"כ מכתובת מ"ו יחיא בשירי ז"ל ונתכוון
 אל התיגאן שהם העתק רבינו הרמב"ם ז"ל:

תפסיד רס"ג

ואל־ארץ וְכָל מֵא פִּיהָ:
 טו) לַכְּנֵה אֶצְטָפָא אֶבְאִיד
 פֶּאֶחְבָּהֶם. וְאֶכְתָּאֵר נִסְלָהֶם מִן
 בַּעֲדָהֶם. וְאַנְתֶּם הֵם. מִן בֵּין
 אֶלְשָׁעוּב כְּמֵא תִשְׁאֶהְדוּן.
 טז) פֶּאֶזִילוּ גִיש קְלוּבְכֶם.
 וְרָקֵאבְכֶם לֹא תַצַּעְבוּהָא
 אֶבְדָּאן: יז) לֹאֵן אֶלְלָה רַבְכֶם.
 הוּ רַב אֶלְאֶרְבָּאב. וְסִייד
 אֶלְסֶאֶדָה. אֶלְטֶאִיק אֶלְעֶצִים
 אֶלְגַּבְאֵר אֶלְמֶכִיף. אֶלְדִי לֹא
 יִחַאֲבִי אֶלְוִגְוָה. וְלֹא יֶאֱכִיד
 אֶלְדֶּשָׁא: יח) צֶאנַע חֶכֶם
 אֶלְיִתִים וְאֶלְאֶרְמֶלָה. וּמַחֲב

הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ: הָא
 דִּי אֱלֹהִד. שְׁמִיָּא וְשְׁמִי שְׁמִיָּא. אֶרְעָא
 וְכָל דְּבָהּ: טו) רַק בְּאֶבְתִּיד
 חֶשֶׁק יְהוָה לְאַהֲבָה אוֹתֶם
 וַיִּבְחַר בְּזֶרְעִם אַחֲרֵיהֶם
 בְּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־נִס
 הָיָה: לְחֹד בְּאֶבְהָתְד. עֲבִי יי לְמַרְחֶם
 יִתְהוֹן. וְאַתְרַעִי בְּבִנְיָהוֹן בְּתַרְיָהוֹן. בְּכוּן.
 מִכָּל עַמִּמִּיָּא כִּי־וּמָא הָדִין:
 טז) וּמִלֶּתֶם אֶת עֲרֻלַּת

לְבַבְכֶם וְעֲרַפְכֶם לֹא תִקְשׁוּ עוֹד: וְתַעֲדוּן. יֵת טַפְשׁוֹת
 לְבָכוֹן. וְקַדְלָכוֹן. לֹא תִקְשׁוּן עוֹד: יז) כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא
 אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדָנִי הָאֲדָנִים הָאֵל הַגָּדֹל
 הַגָּבֹר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח
 שָׁחַד: אַרִי יי אֱלֹהֶכוֹן. הוּא אֱלֹהֵ דִינִין. וּמְרִי מַלְכִין. אֱלֹהָא רַבָּא
 גְּבֻרָא וְדַחִילָא. דְּלִית קְדָמוּהִי מַסַּב אַפִּין. וְאַף לֹא לְקַבְּלָא שׁוּחָדָא:
 יח) עֲשֵׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם וְאַלְמָנָה וְאַהֲבֵ גֵר לְתַת
 לוֹ לֶחֶם וְשִׁמְלָה: עֲבִיד. דִּין יִיתֶם וְאַרְמְלָא. וְרַחֲמִים גִּיּוֹרָא.

— רס"י —

לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִדָּו: לֹא יִשָּׂא פָנִים. אִם
 תִּפְרָקוּ עָלוּ: וְלֹא יִקַּח שָׁחַד. לְפִיסוֹ בְּמִמוֹן:
 יח) עֲשֵׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם וְאַלְמָנָה. הָרִי
 גְּבוּרָה. וְאַצֵּל גְּבוּרְתוֹ אֶתְהּ מוֹצֵא עֲנוּתָנָתוֹ:

בְּאֶבְתִּיד חֶשֶׁק ה' מִן הַכֹּל: טו) בְּכֶם. כְּמוֹ
 שְׁאֶתֶם רוֹאִים אֶתְכֶם חֲשׂוֹקִים מִכָּל הָעַמִּים
 הַיּוֹם הַזֶּה: טז) עֲרֻלַּת לְבַבְכֶם. אוֹטֶם לְבַבְכֶם
 וְכִסּוּיֹו: יז) וְאֲדָנִי הָאֲדָנִים. לֹא יוּכַל שׁוּם אֲדוֹן

תפסיד רס"ג

אלג'ריב ירזקה טעאמא ופסוה:
 (ט) פאחבבו אלג'ריב. פטאל
 מא פנתם ג'רבא פי ב'לד
 מצר: (כ) ו'כף אללה רבד.
 ואעבדה ואלזם טאע'תה.
 ואחלף באסמה בא'רא: (כא) הו
 מדחתך והו אלא'הך. כמא צנע
 מעד. תלך אלכבא'יר ואל'
 מ'האיב. א'לתי ראתהא עינאך:
 (כב) פמנהא אן אבאיך. נלו
 מצרא בסבעין נפסא. ואלאן.
 פקד צי'רד אללה רבד.
 כפואכב אלסמא כת'רה: יא
 (א) פאחבב אללה רבד. ואחפי'
 מא אסתחפ'צ'ך בה ורסומה

למתן ליה מזון וכסו: יט **וְאֶהְבֶתֶם**
אֶת־הַגֵּר כִּי־גֵרִים הֵייתֶם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: ותרחמון ית
 ג'יורא. א'רי ד'ירין ה'ויתון ב'ארעא
 ד'מצר'ים: כ **אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ**
תִירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וְכוּ
תִדְבַק וּבְשֵׁמוֹ תִשָּׁבַע: ית יי
 א'להך. תדחל וקדמו'הי תפלת.
 ולדחלתיה תתקרב. ובשמיה תקיים:
 כא **הוּא תְהִלָּתְךָ וְהוּא**
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר־עָשָׂה אֵתְךָ

אֶת־הַגְּדֹלֹת וְאֶת־הַנּוֹרָאִת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר רָאוּ
עֵינֶיךָ: הוא תושבחתך והוא א'להך. ד'עבד עמך. ית רברבתא וית
 חסינתא האליון. ד'חזא'ה עינד: כב **בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יִרְדּוּ**
אֲבֹתֶיךָ מִצְרַיִם וְעַתָּה שְׁמֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרַב: בשבעין נפשן. נחתו אבהתך
 ל'מצר'ים. ובען. שו'ך יי א'להך. כ'כוכבי שמיא לסגי:
 יא **וְאֶהְבֶת אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַרְתָּ**

— כט"י —

ואהב גר לתת לו לחם ושמלה. הייתם. מום ש'בך אל תאמר לחברך:
 ודבר חשוב הוא זה, שכל עצמו
 ש'לעקב אבינו על זה נתפלל, (בראשית כח, כ)
 ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש: יט **כִּי גֵרִים**

תפסיד רס"ג

וּנְצִיאֶנָּה. וְאַחֲכָמֶה טוֹל
 אֶלְזָמָן: (ב) וְאֶעֱלְמוּ מִן אֱלֹהִים.
 אֵן לִיס אֶלְעִמֶל עֲלֵי בְּנֵיכֶם.
 אֶלְדֵי לִם יַעֲלְמוּ וְלִם יָרוּ. אֶדָב
 אֶלְלָה רַבְכֶם. וְעִצְמֵתָה וְיִידָה
 אֶלְשִׁדִּידָה. וְדִרְאֵעָה
 אֶלְמִדְוִידָה: (ג) וְאֶיִּאֲתָה
 וְאֶעֱמָאֶלָה. אֶלְתִּי צִנְעָהָ פִי
 וְסֵט מִצֵּר. בְּפִרְעוֹן מֶלֶךְ
 מִצֵּר וּבִסְאִיר אֶהֱל בְּלָדָה:
 (ד) וּמָא צִנְע בְּגַנֵּד מִצֵּר וְכִילָה
 וּמְרָאכְבָּה. אֶלְדֵי אֶטָאָף מָא
 בַּחַר אֶלְקִלֹם עֲלֵי וְגוֹהָהֶם.
 לְמָא כְּלָבוּכֶם. פֶּאֱהֶלְכֶהֶם
 אֶלְלָה. אֶלִּי יוֹמְנָא הֵדִיא:

מִשְׁמֵרְתוֹ וְחֻקְתּוֹ וּמִשְׁפָּטוֹ

וּמִצֻּוֹתָיו כָּל־הַיָּמִים: וְתִרְחֹם.

יָת יי אֱלֹהֶךָ. וְתִשָּׁר מִשְׁרַת מִימְרֶיהָ.

וּקְיֻמוֹהִי וְדִינוֹהִי וּפְקוּדוֹהִי כָּל יוֹמֵי־אֵ:

וַיִּדְעֶתֶם הַיּוֹם כִּי לֹא

אֶת־בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יִדְעוּ

וְאֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֶת־מוֹסֵר

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־גְּדֻלּוֹ

אֶת־יָדוֹ הַחֲזָקָה וְזָרְעוֹ

הַנְּטוּיָה: וְתִדְעוּן יוֹמָא דִּין. אָרִי לָא

יָת בְּנֵיכּוֹן. דְּלָא יִדְעוּ וּדְלָא חִזּוּ. יָת

אוּלְפָנָא דִּי אֱלֹהֵכּוֹן. יָת רְבוּתֶיהָ. יָת יִידָה תְּקִיפָתָא. וּדְרַעִיה מְרֻמָּא:

וְאֶת־אֲתָתּוֹ וְאֶת־מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה בְּתוֹךְ

מִצְרַיִם לְפִרְעָה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְלְכָל־אֲרָצוֹ: וְיָת

אֲתוֹתֶיהָ וְיָת עוֹבְדוֹהִי. דְּעֵבֵד בְּגוֹ מִצְרַיִם. לְפִרְעָה מֶלֶךְ אֲדַמְצַרַיִם וְלְכָל

אֲרַעִיָּה: וְאֲשֶׁר עָשָׂה לְחֵיל מִצְרַיִם לְסוּסוֹ

וּלְרִכְבּוֹ אֲשֶׁר הֵעִיף אֶת־מֵי יַם־סוּף עַל־פְּנֵיהֶם

בְּרֹדְפָם אַחֲרֵיכֶם וַיֹּאבְדִם יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

וְדַעְבַּד לְמִשְׁרֵית מִצְרָאִי לְסוּסוֹתָהוֹן וְלִרְתִּבְיָהוֹן. דְּאֶשְׁיף. יָת מִי יִמָּא

דְּסוּף עַל אֶפְיָהוֹן. בְּמִרְדְּפָהוֹן בְּתִרְכּוֹן. וְאֶבִּידְנוּן יי. עַד יוֹמָא הַדִּין:

— רס"י —

יֵאֵ 3 וַיִּדְעֶתֶם הַיּוֹם. תְּנוּ לֵב לְדַעַת וּלְהִבִּין מִדְּבַר עֲכָשְׁיוֹ שְׂוִיכְלוֹ לֹמַר אָנוּ לֹא יִדְעֵנוּ
 וְלִקְבֵּל תּוֹכְחָתִי כִּי לֹא אֶת בְּנֵיכֶם. אָנִי וְלֹא רְאִינוּ בְּכָל זֶה:

תפסיר רס"ג

(ה) ומא צנע לכם פי אלבר. אלי אן גיתם אלי הדא אלמוציע: (ו) ומא צנע בדתן ואבירם. בני אליאב אבן ראובן. אד' פתחת אלארץ פאהא. פאבתלעתהם וביותהם ואכ'ביותהם. וגמיע אלאנאם אלד' מעהם. פי מא בין גמיע בני אסראיל: (ז) בל עיונכם אלד' ראת. גמיע צנע אללה אלעצים. אלד' צנעה: (ח) פאהפצ'ו גמיע אלשריעה. אלתי אנא אמרכם בהא

וַאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם בַּמִּדְבָּר
עַד-בְּאֵכֶם עַד-הַמָּקוֹם

הַזֶּה: וְדַעְבַּד לְכוּן בַּמִּדְבָּרָא. עַד

מִיִּתְכוּן עַד אַתְרָא הַדִּין: וַאֲשֶׁר

עָשָׂה לְדַתְּנָן וּלְאַבִּירִים בְּנֵי

אֱלִיאָב בֶּן-רְאוּבֵן אֲשֶׁר

פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת-פִּיהָ

וַתְּבַלְעֵם וְאֶת-בְּתִיחֵם

וְאֶת-אֱהֲלֵיהֶם וְאֶת-כָּל-

הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם בְּקֶרֶב כָּל-יִשְׂרָאֵל:

וְדַעְבַּד לְדַתְּנָן וּלְאַבִּירִים. בְּנֵי אֱלִיאָב בֶּן רְאוּבֵן. דַּפְתַּח אַרְעָא יֵת פּוּמָה. וּבִלְעַתְנּוּן וְיֵת אַנְשׁ בְּתִיחּוֹן וְיֵת מִשְׁכְּנֵיהוֹן. וְיֵת כָּל יְקוּמָא

דַּעֲמָהוֹן. בְּגוּ כָּל יִשְׂרָאֵל: ז' כִּי עֵינֵיכֶם הָרְאִית אֶת-

כָּל-מַעֲשֵׂה יְהוָה הַגָּדֹל אֲשֶׁר עָשָׂה: אֲרֵי עֵינֵיכּוֹן

חֲזָא. יֵת כָּל עוֹבְדָא דִּי רַבָּא. דַּעְבַּד: ח' וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-

הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לְמַעַן תַּחֲזִקוּ

— כ"ש"י —

הארץ מדרון כמשפף, וכל מקום שהיה אחד מהם [בורח], היה מתגלגל ובא עד מקום הבקיעה: ואת כל היקום אשר ברגליהם. זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו: ז' כִּי עֵינֵיכֶם הָרְאִית. מוסב על מקרא האמור למעלה, (פסוק ז) כִּי לֹא אֶת בְּנֵיכֶם

ו בקרב כל ישראל. כל מקום שהיה אחד מהם בורח, הארץ נבקעת מתחתיו ובלעתה. אלו דברי רבי יהודה. אמר לו רבי נחמיה, והלא כבר נאמר (צמדצ טו, לז) ותפתח הארץ את פיה, ולא פיותיה. אמר לו, ומה אני מקים בקרב כל ישראל. אמר לו שנעשית

זולק הדקדוק: ז' את-כל מעשה. כן הוא בכל התיגאן תיבת את בסגול ומקף:

תפסיד רס"ג

אלוים. לפי תשדדו ותדכילו ותחזו אלבלד. אלדי אנתם צאירין אליה לתחזוה: ט) ולכי תטול מדתכם פיה. כמא קסם לאבאיכם. אן יעטיהם ולנסלהם. והו בלד יפיץ לבנא ועסלא: י) ואעלם אן אלארץ. אלדי אנת צאיר אליה לתחזוה. ליס הו כבלד מצר. אלדי כרגת מנהא. אלדי כנת תורע זרעד. ותסקיה ברגלך

ובאתם וירשתם את-
הארץ אשר אתם עברים
שמה לרשתה: ותטרונו ית כל
תפקידתא. דאנא מפקיד לך יומא דין.
בדיל דתתקפון. ותיעלון ותירתון ית
ארעא. דאתון. עברין לתמן למירתה:
ולמען תאריכו ימים
על-האדמה אשר נשבע
יהוה לאבותיכם לתת

להם ולזרעם ארץ זבת חלב ודבש: ובדיל
דתירכון יומין על ארעא. דקים יי לאבהתכון. למתן להון ולבניהון.
ארע. עבדא חלב ודבש: ס ⲉⲩⲃⲣⲉⲩⲧⲏⲥ ⲉⲩⲃⲣⲉⲩⲧⲏⲥ (ששי) ⲉⲩⲃⲣⲉⲩⲧⲏⲥ ⲉⲩⲃⲣⲉⲩⲧⲏⲥ ⲉⲩⲃⲣⲉⲩⲧⲏⲥ ⲉⲩⲃⲣⲉⲩⲧⲏⲥ
הארץ אשר אתה בא-שמה לרשתה לא
כארץ מצרים הוא אשר יצאתם משם אשר

— רס"י —

ומצרים משפחת מפל הארצות, שנאמר (בראשית יג, י) כגן ה' כארץ מצרים, וצוען שבח מצרים היא, שהיתה מקום מלכות, שכן הוא אומר (ישעי' ל, ז) כי היו בצוען שריו, וחברון פסלתה שלארץ ישראל, לכך הקצוה לקבורת מתים, ואף על פי כן היא יפה מצוען, ובמסכת כתבות (ק"ג, ב) דרשו בענין אחר, אפשר אדם בונה בית לבנו הקטן ואחר כך לבנו הגדול, אלא שמבנה על אחד משבעה בצוען: אשר יצאתם משם. אפלו ארץ רעמסס [וארץ גושן] אשר ישבתם בה והיא במיטב ארץ מצרים שנאמר (בראשית מ, יא) במיטב הארץ וגו', אף היא

אשר לא ידעו וגו' כי אם עמכם אשר עיניכם הרואות וגו': לא כארץ מצרים הוא. אלא טובה המנה. ונאמרה הבטחה זו לישראל ביציאתם ממצרים, שהיו אומרים שמא לא נבוא אל ארץ טובה ויפה כזו. יכול בגנותה הכתוב מדבר, וכן אמר להם, לא כארץ מצרים היא. אלא רעה המנה, תלמוד לומר (דמדז' יג, כג) וחברון שבע שנים נבנתה וגו', אדם אחד בנאן, וחס בנה צוען למצרים בנו, וחברון לכנען. דרך ארץ אדם בונה את הנאה ואחר כך בונה את הפעור שפסלתו שלראשון, הוא נותן בשני ובכל מקום, החביב קודם. הא למדת שחברון יפה מצוען,

תפסיר רס"ג

כגנאן אלבקול: יא לכן
אלארץ. אלדי אנתם גאיזין
אליה לתחזוזה. ארץ גבאל
ובקאע. מן מטר אלסמא
תשרב מאא: יב ארץ אלדי
אללה רבך מתעאהדהא.
ודאימא ענאיתנה בהא. מן
אול אלסנה אלי אכרהא:

תזרע את-זרעך והשקית
ברגלך כגן הירק: ארי ארעא.
דאת עליל לתמן למירתה. לא פארעא
דמצרים היא. דנפקתון מתמן. דתזרע ית
זרעך. ומשקית ליה ברגלך כגנת ירקא:
והארץ אשר אתם
עברים שמה לרשתה ארץ

הרים ובקעת למטר השמים תשתה-מים:
וארעא. דאתון. עברין לתמן למירתה. ארע טורין ובקען. למטר
שמיא שתיא מיא: יב ארץ אשר-יהוה אלהיך דרש
אתה תמיד עיני יהוה אלהיך בה מרשית
השנה ועד אחרית שנה: ארעא. די אלהך תבע יתה.
תדירא. עיני יי אלהך בה. מרישה דשתא. ועד סופה דשתא: ס

— כש"י —

ממנו חמשת כורין, ארבע מארבע שפועיו,
ואחד בראשו: ובקעת. הן מישור: יב אשר
ה' אלהיך דרש אתה. והלא אף כל
הארצות הוא דרש. שנאמר (איז לט, כו)
להמטיר על ארץ לא איש, אלא כביכול אינו
דרש אלא אותה, ועל ידי אותה דרישה
שדורשה דרש את כל הארצות עמה:
תמיד עיני ה' אלהיך בה. לראות מה היא
צריכה ולחדש לה גזרות, עתים לטובה
עתים לרעה וכו', כדאיתא בראש השנה
(י, ז): מרשית השנה. מראש השנה נדון
מה יהא בסופה:

אינה כארץ ישראל: והשקית ברגלך. ארץ
מצרים היתה צריכה להביא מים מנילוס
ברגלך ולהשקותה וצריך אתה לנדד
משינתך ולעמול, והנמוף שותה ולא הגבוה,
ואתה מעלה המים מן הנמוף לגבוה. אבל זו
(פסוק יא) למטר השמים תשתה מים. אתה
ישן על מטתך, והקדוש ברוך הוא משקה
נמוף וגבוה, גלוי ושאינו גלוי, כאחת: כגן
הירק. שאין די לו בגשמים ומשקין אותו.
ברגל ובכתף: יא ארץ הרים ובקעת.
משבח הקור מן המישור, שהמישור, בבית
כור אתה זרע כור, אבל הקור בבית כור

זולק הדקדוק: יב מרשית השנה. תיבת מרשית בשופר הולך לא בפשטא בכל התיגאן:

תפסיר רס"ג

וְהָיָה אִם-שָׁמַעַ תִּשְׁמָעוּ
אֶל-מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנֹכִי
מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה
אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעִבְדוֹ
בְּכָל-לִבְבְּכֶם וּבְכָל-

יג) אן סמעתם סמאעא
לוצאיא. אלדי אמרכם
בהא אליום. לתחבו אללה
רבכם ותעבדוה מכלצין.
בכל קלובכם וכל נפוסכם:
יד) נזלת מטר בלדכם. פי
וקתה וסמי ולקיס פתגמע
ברד. ועצירד ודהנד:

נַפְשֵׁיכֶם: וַיְהִי. אִם קִבְּלָא תִקְבְּלוּן
לְפָקוּדֵי. דְאָנָא. מְפָקִיד יִתְכוּן יוֹמָא דִין. לְמַרְחָם. יֵת יי אֱלֹהֵכוּן וּלְמַפְלַח
קְדָמוּהִי. בְּכָל לִבְכוּן וּבְכָל נַפְשֵׁכוּן: וְנָתַתִּי מְטָר-אֲרָצְכֶם
בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ וְאִסְפַּת דְגַנְךָ וְתִירְשֶׁךָ
וַיַּצְהַרְךָ: וְאֵתִין מְטָר אֲרַעְכוּן. בְּעַדְנִיָּה בְּפִיר וְלִקִּישׁ. וְתַכְנוּשׁ עֲבוּרְךָ.

— רס"י —

(תכליס קמא, ז) תכוון תפלתני קטרת לפניך:
בְּכָל לִבְבְּכֶם וּבְכָל נַפְשֵׁכֶם. והלא כבר
הזכיר על כך (דברים ו, ט) בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל
נַפְשֶׁךָ, אלא אזהרה ליחיד אזהרה לצבור:
י וְנָתַתִּי מְטָר אֲרָצְכֶם. עשיתם מה
שעליכם, אף אני אעשה מה שעלי: בְּעֵתוֹ.
בלילות שלא יטריחו אתכם. דבר אחר בעתו,
בלילי שבתות שהכל מצויין בבתיכם: יוֹרֵה.
היא רביעה הנופלת לאחר הזריעה שמרוה
את הארץ ואת הזרעים: וּמִלְקוֹשׁ. רביעה
היורדת סמוך לקציר למלאות התבואה
בקשיה. ולשון מלקוש. דבר המאוחז.
בדמתרגמינן (צראשית ל, ז) וְהָיָה הַעֲטוּפִים
לְלֶבֶן, לקישיא. דבר אחר לכך נקראת
מלקוש שיורדת על המלילות ועל הקשין:
וְאִסְפַּת דְגַנְךָ. אתה תאספנו אל הבית ולא
אויבך. בענין שנאמר (ישעי סז, ט) אִם
אתן את דגנך וגי' פי מאספיו יאכלהו.

יג והיה אם שמע. והיה מוסב על האמור
למעלה (פסוק יג) למטר השמים תשתה
מים: וְהָיָה אִם שָׁמַעַ תִּשְׁמָעוּ. אם שמע
בישן תשמעו בחדש. וכן (דברים ט, יט) וְהָיָה
אם שכח תשכח אם התחלת לשכח, סוף
שתשכח בלה. שכן כתיב במגלה אם תעזבני
יום, יומים אעזבך [צמגילת חסידים] (ספרי מ):
מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם. שיהיו עליכם חדשים.
כאלו שמעתם בו ביום: לְאַהֲבָה אֶת ה'.
שלא תאמר הרי אני לומד בשביל שאהיה
עשיר, בשביל שאקרא רב, בשביל שאקבל
שכר. אלא כל מה שתעשו עשו מאהבה
וסוף הכבוד לבה: וּלְעִבְדוֹ בְּכָל לִבְבְּכֶם.
עבודה שהיא בלב. וזו היא תפלה, שהתפלה
קרויה עבודה, שנאמר (דניאל ו, יח) אֶלְהֵךָ דִי
אנת פלח לה בתדירא, וכי יש פלחן בבבל.
אלא על שהיה מתפלל, שנאמר (שם ו, יג)
וכוין פתיחן לה וגי'. וכן בודד הוא אומר

תפסיר רס"ג

(טו) ואנבת עשׂבא פי צחראיך
 לבהאימד. פתאכל ותשבׁע:
 (טז) ואחדירו אן ונכידע
 קלובבם. פתזולון. ותעבדון
 מעבודאת אכיר. ותסגדון להא:
 (יז) פישתד גיצׁב אללה עליכם.
 פייחבס אלמטר מן אלסמא.
 ואלארץ לא תנבת אדאהא.

וְחִמְרְךָ וּמִשְׁחֶךָ: טו וְנִתְתִּי עֵשֶׂב
 בְּשֹׁדְךָ לְבִהְמֹתֶךָ וְאָכְלֹתָ
 וּשְׂבַעְתָּ: וְאַתִּין. עֵשֶׂב אֲבָקֶיךָ
 לְבַעֲיָרְךָ. וְתִיכּוֹל וְתִשְׂבַּע: טז הַשְּׂמֵרוֹ
 לָכֶם פֶּן-יִפְתָּה לְבַבְכֶם
 וְסִרְתֶּם וְעַבַּדְתֶּם אֱלֹהִים

אַחֲרָיִם וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: אִסְתְּמְרוּ לְכוּן. דלמא יטעי
 לבכון. ותסטון. ותפלחון לטעות עממיא. ותסגדון להון: יז וְחָרָה
 אַף-יְהוָה בְּכֶם וְעָצַר אֶת-הַשָּׁמַיִם וְלֹא-יִהְיֶה
 מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת-יְבוּלָהּ וְאֲבַדְתֶּם

— רס"י —

דוד אמר (שמואל א' כו, יט) פי גרשוני
 היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבד
 וגוי, ומי אמר לו כן, אלא פיון שאני מגרש
 מלעסוק בתורה, הריני קרוב לעבוד אלהים
 אחרים: אלהים אחרים. שהם אחרים
 לעובדיהם, צועק אליו ואינו עונה, נמצא
 עשוי לו כנכרי: י אֵת יְבוּלָהּ. אף מה
 שאתה מוביל לה, כענין שנאמר (מגילת, ו'
 זרעתם הרבה והבא מעט: וְאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה.
 על כל שאר היסורין אגלה אתכם מן
 האדמה, שגרמה לכם לחטוא. משל למלך
 ששלח בנו לבית המשתה והיה יושב
 ומפקידו [ומפקדו] אל הנאכל יותר מצרף
 שתבא נקי לביתך, ולא השגיח הבן ההוא.
 אבל ושתה יותר מצרכו והקיא וטנף את כל
 בני המסכה. נטלוהו בידי וברגליו ונרקוהו
 אחורי פלטרין [פלטרין]: מְהֵרָה. איני גותן

ולא כענין שנאמר (שופטים ו, ג) והיה אם זרע
 ישראל וגוי: טו וְנִתְתִּי עֵשֶׂב בְּשֹׁדְךָ. שלא
 תצטרך להוליכה לפוך בריות. דבר אחר
 שתהיה גוזז תבואתך כל ימות הגשמים
 ומשליך לפני בהמתך ואתה מונע ירך ממנה
 שלשים יום קודם לקציר ואינה פוחתת
 מדגנה: וְאָכְלֹתָ וּשְׂבַעְתָּ. הרי זו ברכה
 אחרת, שתהא ברכה מצויה בפת בתוך
 הפעים: טז הַשְּׂמֵרוֹ לָכֶם. פיון שתהיו
 אוכלים ושבועים, השמרו לכם שלא תבעטו,
 שאין אדם מורד בהקדוש ברוף הוא אלא
 מתוך שביעה, שנאמר (דברים ח, יז) פֶּן
 תאכל וּשְׂבַעְתָּ וּבְקָרְךָ וְצִאָנְךָ יִרְבֶּינָה מִדֶּה הוּא
 אומר אחריו, ורם לבבך ושכחת: וְסִרְתֶּם.
 לפרוש מן התורה ומתוך כך ועבדתם
 אלהים אחרים. שפיון שאדם פורש מן
 התורה הולך ומדבק בעבודה זרה. וכן

תפסיר רס"ג

מִהֲרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטְּבָה
 אֲשֶׁר יְהוָה נָתַן לָכֶם: וַיִּתְקַף
 רוּגְזָא דִּי בְכוּן. וַיִּיחֹד ית שְׁמִיָּא וְלֹא יְהִי
 מִטְרָא. וְאַרְעָא. לֹא תִתִּין ית עַל־לַתְהָ.
 וַתִּבְדּוּן בְּפִרְיעַ. מֵעַל אַרְעָא טְבָתָא. דִּי
 יְהִיב לְכוּן: וְשִׁמְתֶם אֶת־
 דְּבָרֵי אֱלֹהִים עַל־לְבַבְכֶם
 וְעַל־נַפְשֵׁיכֶם וְקִשְׁרֹתֶם אֶת־
 לְאוֹת עַל־יְדֵיכֶם וְהָיוּ

פְּתִיבִידוּן בְּסַרְעָה. עַן אַלְבְּלִד
 אֲלֶגִייד. אֲלֶדִי אֱלֹהִים
 מְעַטִּיכְמוּדָהָ: יח) וְצִיִּירוּ פְּלֹאמִי
 הַדִּיא. פִּי קְלוּפְכֶם וּפִי נְפוּסְכֶם.
 וְאַעֲקֹדוּהָא עַל־אִמָּה עַל־יְדֵיכֶם.
 וְתִכּוּן מְנַשׁוּרָא בֵּין עֵינֵיכֶם:
 יט) וְעַל־מוּדָהָ בְּנִיכֶם. וְתִדְרִסְתָּהָ
 פִּי חֵאל גְלוּסְדָּ פִי מְנֻלְדָּ
 וּמְסִירְדָּ פִי טְרִיקְדָּ. וְעַנְדָּ
 נִיאַמְדָּ וְקִיאַמְדָּ: כ) וְאַכְתְּבָהָא
 עַל־יְדֵיכֶם כִּדְרוּד פְּתוּחָ מְנֻאֲזֻלְדָּ

לְטוֹטְפַת בֵּין עֵינֵיכֶם: וַתִּשׁוּוּן ית פְּתַגְמֵי אֱלִינִי. עַל לְבַבְכוּן
 וְעַל נַפְשֵׁיכֶם. וְתִקְטְרוּן יתְהוּן לְאֵת עַל יְדֵיכֶם. וַיְהוּן לְתַפְלִין בֵּין עֵינֵיכֶם:
 וְלִמְדַתֶּם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם
 בְּשִׁבְתְּכֶם בְּבֵיתְכֶם וּבְלִכְתְּכֶם בְּדַרְכְּכֶם וּבְשֹׁכְבְּכֶם
 וּבְקוּמְכֶם: וְתִלְפוּן יתְהוּן. ית בְּנֵיכֶם לְמַלְלָא בְּהוּן. בְּמִתְבְּךְ בְּבֵיתְכֶם
 וּבְמִהְכֶךְ בְּאוּרְחָא. וּבְמִשְׁכְּבְּכֶם וּבְמִקְוֵיכֶם: כ) וְכִתְבֶתֶם עַל־
 מְזוֹזוֹת בֵּיתְכֶם וּבְשַׁעֲרֵיכֶם: וְתִכְתּוּבְנוּן עַל מְזוֹזֵיכֶם.

— כס"י —

הַצִּיבֵי לָךְ צִינִים: יט) לְדַבֵּר בָּם. מִשְׁעָה
 שְׁהַבֵּן יוֹדַע לְדַבֵּר, לְמַדְהוּ תוֹרָה צוּהָ לְנוּ
 מִשְׁעָה (דַּכִּיס לֵג, ז), שְׁיִהָא זָה לְמוּד דְּבוּרוּ.
 מְכַאֵן אָמְרוּ, בְּשִׁהֲתִינוּק מְתַחִיל לְדַבֵּר, אָבִיו
 מְסִיחַ עִמּוֹ בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּמְלַמְדוֹ תוֹרָה,
 וְאִם לֹא עָשָׂה כֵן הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ קוּבְרוֹ,
 שְׁנֵאמַר וְלִמְדַתֶּם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
 בָּם וְגו' לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְּנֵיכֶם:

לְכֶם אָרְכָא. וְאִם תִּאמְרוּ וְהֵלֵא נִתְנָה אָרְכָא
 לְדוֹר הַמְּבוּל, שְׁנֵאמַר (בְּרַשִׁית ו, ג) וְהָיוּ יָמֵי
 מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, דוֹר הַמְּבוּל לֹא הָיָה
 לָהֶם מְמִי לְלַמּוֹד וְאַתֶּם יֵשׁ לְכֶם מְמִי
 לְלַמּוֹד: יט) וְשִׁמְתֶם אֶת דְּבָרֵי אֱלֹהִים
 שְׁתַּגְלוּ הָיוּ מְצִינִים בְּמַצּוֹת, הַנִּיחוּ תַפְלִין,
 עֲשׂוּ מְזוֹזוֹת כְּדִי שְׁלֹא יְהִיוּ לְכֶם חֲדָשִׁים
 בְּשִׁתְחֹרוּ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יִרְמִיָּה לֵא, כ)

שִׁמּוֹ דְּמוּד (יט) לְדַבֵּר בָּם. הַמְנַהֵג לְהַפְרִיד מֵעַט בִּינֵיהֶם.

וּתְקַבְּעוּנֶן בְּסִפֵּי בֵיתְךָ וּבִתְרַעְךָ:

כא לִמְעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאֲבֹתֵיכֶם לֵאמֹר לְתַתּוּ לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם

עַל-הָאָרֶץ: בְּדִיל דְּיִסְגֹּן יוֹמֵיכֹן וְיֹמֵי בְנֵיכֹן. עַל אַרְעָא. דְּקִיִּם יִי. לְאַבְהָתְכֹן לְמַתָּן לְהוֹן. כִּיּוֹמֵי שְׁמַיָּא עַל

אַרְעָא: **ס** (שביעי) **עפטיד** **כב** כִּי

תפסיד רס"ג
וּאֲבֹאֲבָד: (כא) לְכִי תִטּוּל אֲיִימָכֶם וְאֲיִימָם בְּנֵיכֶם. עַל־י אֲלֶבֶד. אֲלֶדֶי קֶסֶם אֱלֹהִים לְאֲבֹאֲיִכֶם אֵן יַעֲטִיָּהֶם כְּאֲיִימָם אֲלֶסְמָא עַל־י אֲלֶאֱרִץ: (כב) פֶּאֲנָכֶם אֵן חִפְצֵי־תֶם גְּמִיעַ הַדְּרָה אֲלוֹצְאִיָּא. אֲלֶדֶי אֲנָא אֲמַרְכֶם וְעַמְלָתֶם בְּהָא. בְּאֵן תַּחֲבָבוּ אֱלֹהִים רַבִּכֶם. וְתִסְרִדוּ כִי גְמִיעַ טְרַקָּה וְתִלְזַמּוּהָ: (כג) וְיִקְרִץ אֱלֹהִים. גְּמִיעַ הוֹלָאֵי

אם-שמר תשמרון את-כל-המצוה הזאת

אשר אנכי מצוה אתכם לעשתה לאהבה

את-יהוה אלהיכם ללכת בכל-דרכיו

ולדבקה-בו: ארי אם מטר תטרון ית כל תפקידתא הדא.

דאנא. מפקיד יתכון למעבדה. למרחס. ית יי אלהכון. למהך בכל

אורחן דתקנן קדמוהי ולא תקרבא לדחלתיה: כג וְהוֹרִישׁ יְהוָה

את-כל-הגוים האלה מלפניכם וירשתם גוים

— רש"י —

שלא ישתכח: ללכת בכל דרכיו. הוא רחום ואתה תהא רחום, הוא גומל חסדים ואתה גמול חסדים: וּלְדַבְּקָה בּוֹ. אפשר לומר כן, וְהָלֵא אֵשׁ אוֹכְלָהּ הוּא, אֵלֵא הַדְּבַק בְּתַלְמִידִים וּבְחֻכְמִים וּמַעֲלָה אֲנִי עֲלֶיךָ כְּאֵלוֹ נְדַבְּקָתָ בּוֹ: כג וְהוֹרִישׁ ה'. עשיתם מה שעליכם אף אני אעשה מה שעלי:

זולק הדקדוק: כג ולדבקה בו. הבי"ת של תיבת בו רפי וכן הוא בירושלמיים דלא כדפוסים וכ"כ א"ת פרשת נצבים ע"ש:

כא לִמְעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם. אם עשיתם כן ירבו, ואם לאו לא ירבו, שדברי תורה נדרשין מכלל לאו הן, ומכלל הן לאו: לְתַתּוּ לָהֶם. לתת להם. אין פתיב כאן, אֵלֵא לְתַתּוּ לָהֶם, מִכָּאֵן נִמְצִינוּ לְמִדִּים תְּחִיַּת הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה: כג שְׁמֹר תִּשְׁמְרוּן. אזהרת שמירות הרבה להזהר בתלמודו

תפסיד רס"ג

אלאמם מן בין ידיכם. פורתתם אממא. אכתיר ואעצם מנכם: כד) וכל מוציע יטאה קדמכם יכון לכם. מן אלבר ואלבנאן ונהר אלפראת. ואלבחר אלכביר. יכון תכ'מכם. כה) לא יקף אנסאן בין ידיכם. בל פועכם וכ'ופכם. ילקיה אללה רבכם. עלי גמיע אלבלד אלדי תסלפונה. כמא ועדכם:

גדלים ועצמים מכם: ויתרין יי. ית כל עממיא האלין מן קדמיכון. ויתרתון עממין. רברבין ותקיפין מנכון: כד כל-המקום אשר תדרוך כף-רגלכם בו לכם יהיה מן-המדבר והלבנון מן-הנהר נהר-פרת ועד הים האחרון יהיה גבלכם: כל

אתרא. דתדרוך פרסת רגלכון. ביה דילכון יהי. מן מדברא ולבנן מן נהרא נהרא פרת. ועד ימא מערבאה. יהי תחומכון: כד לא-יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן | יהוה אלהיכם על-פני כל-הארץ אשר תדרכו-בה כאשר דבר לכם: לא יתעתד אנש קדמיכון. דחלתכון ואימתכון. יתין יי אלהכון. על אפי כל ארעא

דתדרכון בה. כמא דמליל לכון: ס ס ס

קיא פיסוקים סימן דעואל

רש"י

מה תלמוד לומר איש, אפלו כעוג מלך הבשן: פחדכם ומוראכם. והלא פחד הוא מורא, אלא פחדכם על הקרובים ומוראכם על הרחוקים. פחד לשון בעינת פתאום. מורא לשון דאגה מימים רבים: כאשר דבר לכם. והיכן דבר (שמות כג, כז) את אימתי אשלח לפניך וגו':

ועצמים מכם. אתם גבורים, והם גבורים מכם, שאם לא שישראל גבורים, מה השבח שמשבח את האמוריים לומר ועצמים מכם, אלא אתם גבורים משאר אמות והם גבורים מכם: כה לא יתיצב איש וגו'. אין לי אלא איש, אמה ומשפחה ואשה בכשפיה מנין, תלמוד לומר לא יתיצב מכל מקום. אם בן

חסלת פרשת עקב

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנִבְיָאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנִבְיָאֵי, הָאֵמֶת וְהַצְדִּיק: (אמ)

הפטרה דוהיה עקב

בישעיה סימן מ"ט

א וְתֹאמַר צִיּוֹן עֲזַבְנִי יְהוָה וַאֲדַנִּי שְׂכַחְנִי: עַל דְּאָמַרְתְּ צִיּוֹן
סְלִיֵק שְׂכִינְתִּיהָ יי, מִנִּי: וַיִּי, רַחֲמֵנִי: ב הַתְּשַׁכַּח אֲשֶׁה
עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן-בְּטָנָה גַם-אֵלֶּה תִשְׁכַּחְנָה וְאַנְכִי לֹא
אֲשַׁכַּח: הָאִפְשָׁר דְּתַתְּנִישִׁי אֶתְתָּא, בְּרַה. מְלַרְחָמָא, עַל בַּר מְעָהָא.
אף אַם אֵלִיךְ, יִתְנַשֵּׁן: וּמִימְרֵי, לֹא יִרְחַקְנִיךְ: ג הֵן עַל-פְּפִים
חֻקְתִּיךְ חוֹמְתִיךְ נִגְדִי תִמְיֵד: הָא כֵּד עַל יְדִיךְ, אֶת צִירָא קְדָמִי.
שׁוֹרֵךְ לְקַבְלִי, תְּדִירָא: ד מִהֲרוּ בְּנֵיךְ מְהֵרָסִיךְ וּמְחַרִּיבִיךְ מִמֶּנָּה
יֵצְאוּ: יוֹחוּךְ, יִבְנוּן חֲרָבְתִיךְ. מְפַגְרֵךְ וּמְחַרְבֵךְ, מִנִּיךְ יִגְלוּן: ה שְׂאִי-
סָבִיב עֵינֶיךָ וְרְאִי כָלֵם נִקְבְּצוּ בְּאוּ-לֶךְ חִי-אַנִּי נְאֻם-יְהוָה
כִּי כָלֵם כְּעַדִּי תִלְבְּשִׁי וְתִקְשְׁרִים כְּכֹלָה: ז קוֹפִי יִרְשָׁלַם סְחוֹר
סְחוֹר עֵינְךָ, וְחוּא. כָּל בְּנֵי עַם גְּלוּתִיךְ, מִתְּכַנְשִׁין וְאַתָּן לְגוּיךְ. קִים אֲנָא,
אָמַר יי. אֲרִי כְּלֵהוֹן לִיךְ, כְּלַבּוּשׁ דִּיקָר. וְעוֹבְדֵיהוֹן בְּגוּיךְ, כְּקִשׁוּט כְּלֵתָא:
ח כִּי חֲרַבְתִּיךְ וְשִׁמְמַתִּיךְ וְאַרְעֵךְ הֲרַסְתִּיךְ כִּי עַתָּה תִצְרִי
מִיּוֹשֵׁב וְרַחֲקוּ מִבְּלַעֲיךְ: ט אֲרִי חֲרַבְתִּיךְ, וְצַדִּיּוּתִיךְ. וְאַרְעֵךְ,
מְפַגְרוּתִיךְ. אֲרִי כְּעוֹ, תִדְחִקִין מִיְתִיב: י וְיִתְרַחֲקוּן, מְסַלְעֵמְךָ: יא עוֹד
יֹאמְרוּ בְּאֲזְנֵיךְ בְּנֵי שְׂפֵלִיךְ צִר-לִי הַמְּקוֹם גְּשָׁה-לִי
יב אֲשַׁבָּה: יג מְכַעַן יִמְרוּךְ, חַד חַד בְּגוּיךְ. בְּנֵי, עַם גְּלוּתִיךְ. עַק לִי אֶתְרָא,
יג רֹחַ לִי וְאַתִּיב: יד וְאִמְרַתְּ בְּלִבְבְּךָ מִי יִלְד-לִי אֶת-אֵלֶּה וְאַנִּי
שְׂכוּלָה וְגַלְמוּדָה גְּלָה וְסוּרָה וְאַלֶּה מִי גִדְל הֵן אֲנִי

זולק הרקדוק: ג חומתִיךְ. במארכה: נגדי. טפחא: ה גלה וסורה. איך פסיק בכל ספרי תימן:

נשארתי לבדי אלה איפה הם: ותימרין בלבדך. מן רבי לי, ית
אלין. ואנא, תכלא ויחידא. גליא, ומטלטלא. ואלין, מן רבי. הא אנא,
אשתארית בלחודי. אלין, איכא הוּ: ^ט כה-אמר אדני יהוה הנה
אשא אל-גוים ידי ואל-עמים ארים נסי והביאו בניך
בחצון ובגתיד על-פתך תנשאנה: כדנן אמר, יי אלהים. הא
אגלי בעממיא, גבורתי. ועל מלכותא, ארים נסי. וייתון בנד, בצבין.
ובגתך, על פירון יתנטלן: ^ד והיו מלכים אמניך ושרותיהם
מיניקותיך אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו
וידעת כי-אני יהוה אשר לא-יבשו קווי: ויהון מלכיא,
תרבינד. ומלכותהון, ישמשניך. על אפיהון. על ארעא, ישתטחון למבעי
מניך. ועפר רגלך, ילחכון. ותדעין, ארי אנא יי. דלא יבהתון צדיקיא,
דמסברין לפרקני: ^{יא} היקח מגבור מלקוח ואם-שבי צדיק
ימלט: האפשר דיתנסיב מגברא, עדי. ואם דשבו זכאין, ישתיזב:
^{יב} כי-כה | אמר יהוה גם-שבי גבור יקח ומלקוח עריץ
ימלט ואת-יריבך אנכי אריב ואת-בניך אנכי אושיע:
ארי כדנן, אמר יי. אף דשבו גברין, אתיב. ודעדו תקיפין,
אשזיזב. וית פרענותיך, אנא אתפרע. וית בנד, אנא אפרוק:
^{יג} והאכלתי את-מוניך את-בשרם וכעסים דמם ישכרון
וידעו כל-בשר כי אני יהוה מושיעך וגאלך אביר יעקב:
ואתין ית בשר דהוּ מונן לך, מיכל לכל עופא דשמיא. וכמא דמתרון
מחמר מרית בן חית ברא, מדמהון תתרוני. וידעון, כל בני בסרא. ארי
אנא יי, פרקוד. ומשיזביך, תקיפא דיעקב: ^{יד} כה | אמר יהוה אי
זה ספר בריתות אמכם אשר שלחתיה או מי מנושי
אשר-מכרתי אתכם לו הן בעונתיכם נמפרתם
ובפשעיכם שלחה אמכם: כדנן, אמר יי. אידא היא אגרת
פטורין דיהבית לכנישתכון, ארי אתרחקת. או מן גבר דליה חובא

קדמי, דוּבִינִית יִתְכוּן לִיה. הָא בְּחֻבֵיכוֹן, אֲזֻדְבִינְתוּן, וּבְמַרְדִּיכוֹן,
 אֲתַרְחַקְתָּ פְּנִישְׁתְּכוֹן: ^{טו} מִדּוּעַ בָּאתִי וְאִין אִישׁ קָרָאתִי וְאִין
 עוֹנָה הֶקְצוֹר קֶצְרָה יְדֵי מַפְדּוֹת וְאִם-אִין-בִּי כַח לְהַעֲלִיל
 הֵן בְּגַעַרְתִּי אַחֲרִיב יָם אֲשֵׁים נְהָרוֹת מְדַבֵּר תְּבֹאֵשׁ
 דִּגְתָם מֵאִין מַיִם וְתָמַת בַּעֲמָא: מְדִין שְׁלַחִית נְבִי, וְלֹא תָבוּ.
 אֲתַנְבִּיאֻו, וְלֹא קָבִילוּ. הָאֲתַקְפְּדָא אֲתַקְפְּדַת גְּבוּרְתִּי, מִלְּמַפְרָק. וְאִם לִית
 קְדָמִי חֵיל, לְשִׁזְבָּא. הָא בְּמוֹזְפִיתִי, אַחֲרִיב יָמָא. אֲשׁוּי נְהָרִין, מְדַבְּרָא.
 יִסְרוֹן נוּגִיהוֹן, מִבְּלִי מִיָּא. וַיְמוֹתוּן, בַּעֲהוּתָא: ^{טז} אֲלַבִּישׁ שָׁמַיִם
 קְדָרוֹת וְשָׁק אֲשֵׁים כְּסוּתָם: אֲכַסִּי שְׁמַיָּא, כִּד בְּקַבְלָא, וּכְסָקָא,
 אֲשׁוּי כְּסוּתְהוֹן: ^{יז} אֲדַנִּי יְהוָה נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוֹדִים לְדַעַת
 לְעוֹת אֶת-יַעֲרָ דְבַר יַעֲרָ | בַּבְּקָר בַּבְּקָר יַעֲרָ לִי אֲזִן
 לְשִׁמְעַ פְּלִמוֹדִים: ^{יח} אֱלֹהִים. יְהִי לִי, לִישׁוֹן דְּמַלְפִין. לְהוֹדְעָא.
 לְאַלְפָּא לְצַדִּיקָיָא דְּמִשְׁלַחֵן לְפַתְגְּמֵי אוֹרִיתִיָּה, חֲכֵמָה. בְּכִין, בַּעֲפֹר
 בַּעֲפֹר. מְקַדִּים, לְשַׁלְחָא נְבִיזְהֵי. מֵאִים יִתְפַתְּחוּן אֲדַנִּי חֵיבִיָּא, וַיִּקְבְּלוּן
 אֲלַפּוֹן: ^{יט} אֲדַנִּי יְהוָה פֶּתַח-לִי אֲזִן וְאֲנֹכִי לֹא מָרִיתִי אַחֲוֹר
 לֹא נְסוּגְתִי: ^כ אֱלֹהִים, שְׁלַחֲנִי לְאַתְנַבְּאָה. וְאַנָּא, לֹא סְרִיבִיתָ.
 לְאַחֲרָא, לֹא אִסְתַּחֲרִית: ^{כא} גּוֹי נָתַתִּי לְמַכִּים וְלַחֲיִי לְמַרְטִים
 פְּנִי לֹא הִסְתַּרְתִּי מִכְּלָמוֹת וְרוֹק: ^{כב} גְּבִי, יְהִיבִית לְמַחֵן. וְלִיסְתִּי,
 לְמַרְטִין. אֲפִי, לֹא טַמְרִיתָ. מֵאַתְכְּנַעוּ, וְרוֹק: ^{כג} וְאֲדַנִּי יְהוָה יַעֲזֹר-לִי
 עַל-כֵּן לֹא נִכְלַמְתִּי עַל-כֵּן שְׁמַתִּי פְּנִי כַחֲלָמִישׁ וְאַדַּע בִּי-
 לֹא אֲבוֹשׁ: וַיִּי אֱלֹהִים, סָעִיד לִי. עַל כֵּן, לֹא אֲתַכְנַעִית. עַל כֵּן. שׁוּיִתִּי
 אֲפִי, תַּקִּיפִין כְּטַנְרָא. וַיִּדְעֵנָא, אֲרִי לֹא אֲבָהַת: ^{כד} קָרוֹב מִצַּדִּיקִי
 מִי-יָרִיב אֶתִּי נַעֲמָדָה יַחַד מִי-בַעַל מִשְׁפָּטִי יַגִּשׁ אֵלַי:
 קָרִיבָא, זְכוּתִי. מִן יְדִין עַמִּי, נְקוּם כַּחֲדָא. מִן בַּעֲלֵי דִינֵי, יִתְקַרֵּב לְוֹתִי:
^{כה} הֵן אֲדַנִּי יְהוָה יַעֲזֹר-לִי מִי-הוּא יִרְשִׁיעֵנִי הֵן כָּלִם

